

Zpráva plnění úkolů procesu
„Koncepce podpory transformace pobytových sociálních
služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v
přirozené komunitě uživatele a podporující sociální
začlenění uživatele do společnosti“
za rok 2013

OBSAH

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	4
SLOVNÍK POJMŮ.....	6
ÚVOD.....	6
1. CÍLA OPATŘENÍ.....	9
2. PLNĚNÍ OPATŘENÍ.....	15
3. SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	76
Přílohy	78

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CRPD - Convention on the Rights of Persons with Disabilities (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením)

DOZP – Domov pro osoby se zdravotním postižením

DPH – daň z přidané hodnoty

ESF – Evropský sociální fond

IOP – Integrovaný operační program

KRP ÚP ČR – krajské pobočky úřadu práce

MD – Ministerstvo dopravy

MF – Ministerstvo financí

MO – Ministerstvo obrany

MMR – Ministerstvo pro místní rozvoj

MPO – Ministerstvo průmyslu a obchodu

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

MSp – Ministerstvo spravedlnosti

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MTT – Multidisciplinární transformační tým

MV – Ministerstvo vnitra

MZ – Ministerstvo zdravotnictví

NAP – Národní akční plán k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009

NC – Národní centrum podpory transformace sociálních služeb

OP LZZ – Operační program lidské zdroje a zaměstnanost

o. s. – Občanské sdružení

o. p. s. – Obecně prospěšná společnost

RTT - Regionální transformační tým

STD – Sociálně terapeutické dílny

TP – transformační plán

ÚSP – Ústav sociální péče

SLOVNÍK POJMŮ

Následující slovník pojmů je určen pro vysvětlení základních pojmů, uvedených v této zprávě.

Deinstitucionalizace – proces, ve kterém dochází k transformaci institucionální (ústavní) péče o osoby se zdravotním postižením v péči komunitní. Cílem je zkvalitnit život lidem se zdravotním postižením a umožnit jim žít běžný život srovnatelný s životem jejich vrstevníků. Během deinstitucionalizace dochází k řízenému rušení ústavů a rozvoji komunitních sociálních služeb. Výsledná struktura a provoz sociálních služeb jsou primárně orientovány na potřeby uživatelů služeb a jejich sociální začleňování, klienti nejsou vystavováni institucionalizaci. **Pojem deinstitucionalizace označuje jeden z komponentů humanizace (viz).**

Deset kroků transformace - know-how vychází z britské organizace LUMOS. Jedná se o zobecněný (univerzální) popis procesu transformace tak, aby se dal použít v různých zemích. Proces je rozčleněn do menších částí, aby se na nic nezapomnělo, aby se jím dalo lépe projít a předejít chybám. Je to vlastně zarámování procesu včetně časové linie.

Humanizace je proces, který vede k proměně systému péče a prostředí tak, aby naplňoval práva a potřeby uživatelů. Pro potřeby zlepšení podmínek ve stávajících zařízeních se pracuje s pojmem humanizace – investice do změny v původních velkokapacitních zařízeních.

Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče jsou základní indicie procesu transformace a humanizace zařízení sociálních služeb. Jsou také závaznými podmínkami pro čerpání investičních prostředků z Integrovaného operačního programu pro vybraná zařízení sociálních služeb (možno nalézt zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8496>).

Městys - městys je typ obcí velikostně a významově stojících mezi městem a vsí. Historický titul městys (městec, městečko) souvisel původně s právem pořádat týdenní a dobytčí trhy. Od 1. července 2006 uděluje status městysu předseda

Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na návrh obce po vyjádření vlády¹.

Transformační plán - je dokument, který má za cíl podpořit maximálně možné začlenění uživatelů pobytových sociálních služeb do běžného prostředí/života a rozpracovává jednotlivé kroky procesu transformace v daném zařízení. Při tvorbě transformačního plánu je třeba klást důraz na otázku, zda navrhované řešení je pro uživatele nejlepší možné (možno nalézt zde: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>).

Transformační plán schválený komisí MPSV je přílohou žádosti o čerpání prostředků z Integrovaného operačního programu.

Ústavní zařízení - pro definování „ústavu“ je využívána definice European Coalition for Community Living: „...jakékoli místo, ve kterém jsou lidé, kteří byli označeni jako postižení, izolováni, segregováni a/nebo nuceni žít pohromadě. Je to rovněž jakékoli místo, ve kterém lidé nemají moc nad svými životy, nebo jim je výkon této moci znemožněn, a nemohou konat vlastní každodenní rozhodnutí. Ústav není definován výlučně svou velikostí“. Z toho vyplývá, že ústavní zařízení je vymezeno velkokapacitností a procesy, které jsou definovány institucí.

Zjišťování nezbytné míry podpory - cílem tohoto procesu je posouzení a vyhodnocení míry nezbytné podpory u jednotlivých uživatelů. Posouzení a vyhodnocení míry nezbytné podpory je klíčovým podkladem pro zhodnocení kroků v rámci strategie deinstitucionalizace služby a tvorby transformačním plánu organizace.

---

¹ Viz např. <http://www.smocr.cz/cinnosti/sprava-obce/titul-mestys-muzete-po-50-letech-ziskat-zpet.aspx>

ÚVOD

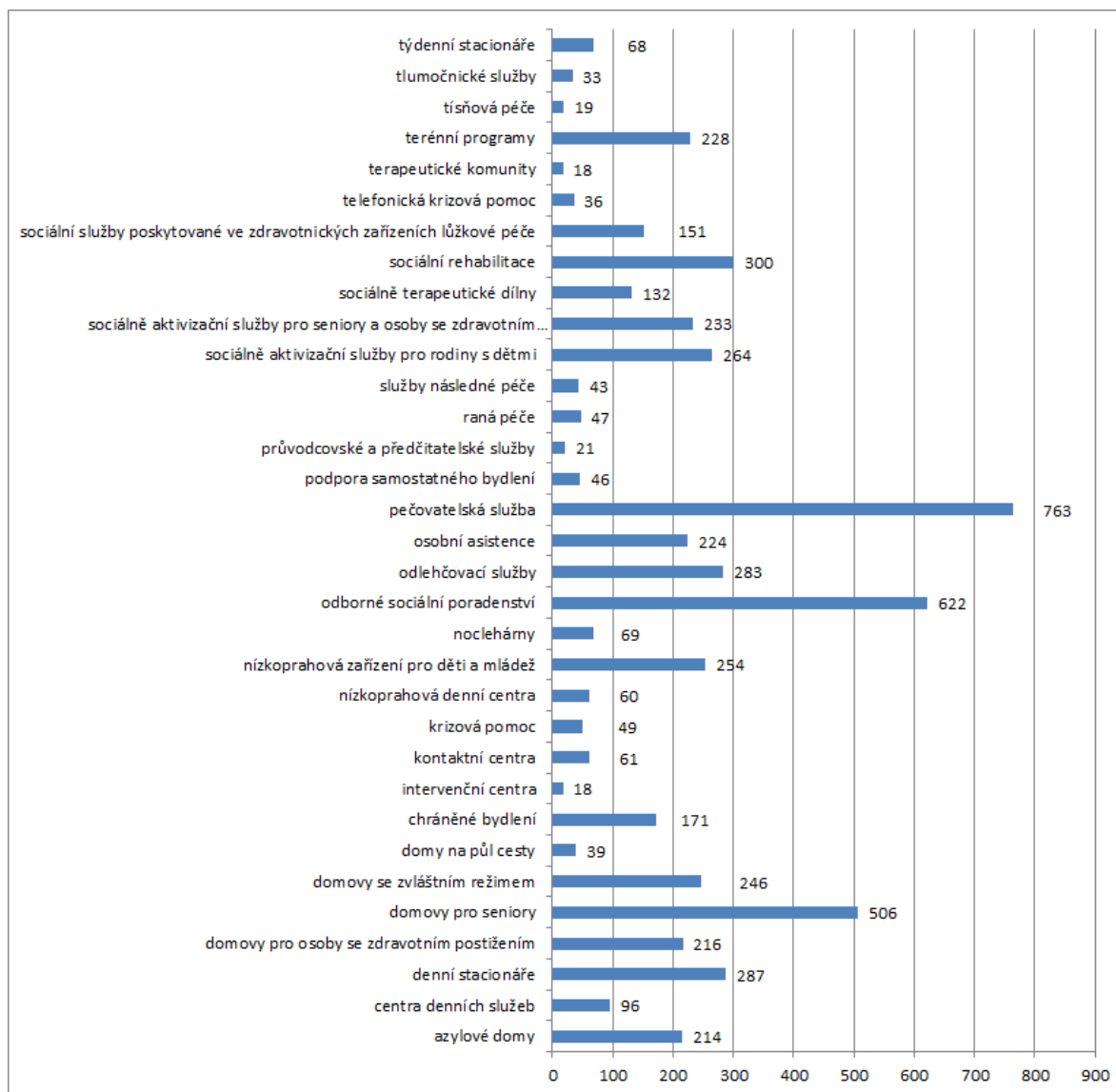
Zpráva o plnění „Konceptce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb, poskytovaných v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti“ za rok 2013 (dále pouze „Zpráva“) je předkládána na základě Usnesení vlády ČR ze dne 21. února 2007 - Konceptce podpory transformace pobytových sociálních služeb v jiné typy sociálních služeb poskytované v přirozené komunitě uživatele a podporující sociální začlenění uživatele do společnosti (dále pouze „Konceptce“).

Dokument je zpracován v souladu se strategickými materiály z oblasti sociálních služeb v České republice, tj. především Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením, Bílou knihou v sociálních službách, zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Je vytvořena v souladu s českým právním řádem, zejména s Listinou základních práv a svobod a mezinárodními dokumenty týkajícími se naplňování lidských práv. Dokument je úzce provázán s Národním akčním plánem k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti na období 2009-2011 (dále jen „NAP“). NAP navazuje na Národní strategie ochrany práv dětí (usnesení vlády č. 4 ze dne 4. 1. 2012) a prováděcí Akční plán k naplnění Národní strategie ochrany práv dětí na období 2012 – 2015 (usnesení vlády č. 258 ze dne 11. 4. 2012), které jako své priority zakotvují rovněž cíl 5 „Vyrovnání příležitostí pro děti a mladé lidi se zdravotním postižením“ (blíže viz Opatření).

Konceptce vytyčuje cíle, které se týkají informovanosti o procesu transformace institucionální péče o seniory a osoby se zdravotním postižením, vytváření systému vertikální a horizontální spolupráce mezi dotčenými subjekty, podpory poskytovatelů sociálních služeb, zaměstnanců, uživatelů a dalších subjektů, zkvalitňování životních podmínek uživatelů ústavních zařízení sociální péče, podpory naplňování lidských práv uživatelů pobytových sociálních služeb. Naplňování těchto cílů v rámci stanovených konkrétních opatření je uvedeno v části 2. této zprávy.

K 28.11.2013 bylo v ČR poskytováno 5817 registrovaných sociálních služeb². Rozložení počtu služeb podle druhu služby je znázorněno níže (Graf č. 1). Nejčastěji registrovanými sociálními službami v ČR jsou: pečovatelská služba (763 registrovaných služeb), odborné sociální poradenství (622 registrovaných služeb), domovy pro seniory (506 registrovaných služeb).

Graf 1 Počet registrovaných sociálních služeb v ČR podle druhu – k 28. 11. 2013

Zdroj: MPSV registr poskytovatelů sociálních služeb – export

² Registrovaných v souladu s ustanoveními zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.

Opatření Koncepce se zabývají službami sociální péče, a to především poskytovanými v pobytové formě (s cílovou skupinou osoby se zdravotním postižením – sluchovým, mentálním aj., senioři a osoby s duševním onemocněním).

Domovy pro osoby se zdravotním postižením

V ČR je k datu 28.11.2013 registrováno celkem 216 domovů pro osoby se zdravotním postižením s celkovou kapacitou 12 820 lůžek (viz Tabulka č. 1). Podle právní formy je nejvíce poskytovatelů příspěvkovými organizacemi krajů a jiných územněsprávních celků.

Domovy pro seniory

V ČR je k datu 28.11.2013 registrováno celkem 506 domovů pro seniory s celkovou kapacitou 36 587 lůžek (viz Tabulka č. 1). Podle právní formy je nejvíce poskytovatelů příspěvkovými organizacemi krajů a jiných územněsprávních celků.

Domovy se zvláštním režimem

V ČR je k datu 28.11.2013 registrováno celkem 246 domovů se zvláštním režimem s celkovou kapacitou 11 973 lůžek (viz Tabulka č. 1). Podle právní formy je nejvíce poskytovatelů příspěvkovými organizacemi krajů a jiných územněsprávních celků.

Chráněné bydlení

V ČR je k datu 28.11.2013 registrováno celkem 171 chráněných bydlení s celkovou kapacitou 2 948 lůžek (viz Tabulka č. 1). Podle právní formy je nejvíce poskytovatelů příspěvkovými organizacemi krajů a jiných územněsprávních celků.

Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče

V ČR je k datu 28.11.2013 registrováno celkem 151 sociálních služeb poskytovaných ve zdravotnických zařízeních ústavní péče s celkovou kapacitou 2 355 lůžek (viz Tabulka č. 1). Podle právní formy je nejvíce poskytovatelů příspěvkovými organizacemi krajů a jiných územněsprávních celků.

Tabulka 1 Kapacita jednotlivých druhů služeb – počet lůžek k 28. 11. 2013

druh služby	počet lůžek
domovy pro osoby se zdravotním postižením	12 820
domovy pro seniory	36 587
domovy se zvláštním režimem	11 973
chráněné bydlení	2 948
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	2 355
Celkem	66 683

Zdroj: MPSV registr poskytovatelů sociálních služeb – export 28. 11.2013

1. CÍLE A OPATŘENÍ

NÁSTROJE PLNĚNÍ OPATŘENÍ

Nejdůležitějšími nástroji pro plnění jednotlivých cílů a opatření jsou:

- individuální projekt Ministerstva práce a sociálních věcí podpora transformace sociálních služeb
- individuální projekt MPSV Transformace sociálních služeb
- Integrovaný operační program,
- individuální projekty jednotlivých krajů a jejich další aktivity,
- grantové výzvy MPSV na podporu transformačních projektů a komunitních služeb,
- dotační titul MPSV na poskytování sociálních služeb.

Tabulka 2 Nástroje podpory, zapojená zařízení – alokované finanční prostředky

Název nástroje	Počet zapojených zařízení/projektů	Realizace v letech	Alokované finanční prostředky
Projekt Podpora transformace sociálních služeb	32 zařízení ³	2009 - 2013	136,250 mil. Kč.
Projekt Transformace sociálních služeb	40 zařízení ⁴	2013 - 2015	19,975 milKč.
Grantové výzvy MPSV na podporu transformačních projektů a komunitních služeb a) 78 Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb b) C1 Podpora sociálních služeb komunitního typu vzniklých po transformaci	a) 20 projektů b) 9 projektů (cca 35 mil. Kč)	a) 2013 – 2015 b) 2014 –2015	a) 70 mil. Kč b) 200 mil. Kč
Investiční podpora – Integrovaný operační program	23 zařízení ⁵	2009 – 2015	1,3 mld. Kč

Projekt Podpora transformace sociálních služeb

Projekt **Podpora transformace sociálních služeb** (dále pouze „Podpora transformace“) byl neinvestiční projekt MPSV, jehož hlavním cílem bylo podpořit přechod lidí s postižením z velkokapacitních ústavních služeb do bydlení a služeb v běžném prostředí a vytvořit síť sociálních služeb poskytovaných v komunitě. Alokovaná výše finančních prostředků byla 136,250mil. Kč.

Projekt realizoval odbor sociálních služeb a sociální práce ve spolupráci s odborem implementace fondů Evropské unie Ministerstva práce a sociálních věcí a byl financován z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

³ Seznam zařízení zapojených do tohoto projektu je uveden v příloze č. 1

⁴ Seznam zařízení zapojených do tohoto projektu je uveden v příloze č. 2

⁵ Jedná se o počet oprávněných žadatelů čerpat finanční prostředky.

Projekt se účastnilo 32 zařízení z celé ČR, která poskytují služby cca 3 800 lidem s postižením. Na projektu spolupracovaly všechny kraje České republiky (Hlavní město Praha se vzhledem k podmínkám Evropského sociálního fondu účastnilo vybraných aktivit).

Součástí projektu byla také veřejná zakázka na zajištění činností **Národního centra podpory transformace sociálních služeb**, prostřednictvím něhož MPSV realizovalo především tyto aktivity:

- podporu zapojených organizací a krajů posílením personálních kapacit potřebných pro zvládnutí transformačního procesu
- vzdělávání pracovníků zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci služeb sociální péče
- poskytování konzultací a metodické podpory při tvorbě transformačních plánů a investičních projektů
- informování o transformačním procesu a podporu veřejné diskuze o deinstitucionalizaci služeb sociální péče.

Zakázka v této podobě byla ukončena k 30. dubnu 2013. Z projektu Podpora transformace sociálních služeb byla dále realizována **Mediální kampaň k transformaci sociálních služeb**.

Projekt Podpora transformace byl ukončen k 30. červnu 2013, úzce na něj navázal projekt Transformace sociálních služeb. Více o projektu je možné nalézt zde: <http://www.mpsv.cz/cs/7058>.

Projekt Transformace sociálních služeb

Od 1. ledna 2013 realizuje odbor sociálních služeb a sociální práce a odbor řízení projektů Ministerstva práce a sociálních věcí individuální projekt **Transformace sociálních služeb**, který je podpořen v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Projekt je financován z prostředků Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu České republiky v celkové výši 19,975 milKč.

Do projektu Transformace sociálních služeb se zapojilo 40 zařízení z celé ČR, z toho 27 se zúčastnilo předchozího projektu Podpora transformace sociálních služeb. Cílem projektu je poskytnout jim další podporu v probíhajícím procesu transformace

a zároveň zajistit, aby model vznikajících služeb neustrnul na převrácení jedné ústavní služby do řady malých služeb ústavního charakteru. Na konci transformačního procesu by měl být vytvořen systém komunitních služeb na daném území. Vznikající služby nemohou být rigidní, ale pružné a vzájemně prostupné, aby v každém okamžiku šly k sociálnímu začleňování a byly založeny na individualitě jejich uživatelů.

Pro 13 poskytovatelů sociálních služeb, kteří jsou zapojeni nově, je cílem připravit se na transformační proces a vytvořit transformační plán, podle kterého by mohli následně postupovat.

MPSV realizuje projekt Transformace sociálních služeb vlastními zaměstnanci pod hlavičkou **Národního centra podpory transformace**, kterou převzalo z předchozího projektu. Zároveň také pokračují vybrané aktivity:

- poskytování konzultací a metodické podpory při tvorbě transformačních plánů, které umožňují praktickou realizaci transformace – konzultace, supervize
- informování o transformačním procesu a podpora veřejné diskuze o deinstitucionalizaci služeb sociální péče - propagace transformace a deinstitucionalizace a komunitních služeb
- vzdělávání pracovníků zapojených organizací a dalších institucí podílejících se na transformaci služeb sociální péče
- vyhodnocení průběhu procesu transformace a jejich dopadů.

Pro zajištění dostatečné odbornosti jsou využívány výstupy z předchozího projektu, kde vznikla významná metodická a analytická základna a platforma odborníků, kteří jsou schopni a ochotni předávat svoje zkušenosti s procesem transformace dál, a výstupy dalších relevantních projektů MPSV i krajů. Důraz je v jednotlivých aktivitách kladen na to, aby byla na různých úrovních - poskytovatelé, samosprávy – jasně formulována nebo udržena a podpořena vize transformace.

Transformace je pojímána jako prosazení a naplnění lidských práv lidí se zdravotním postižením a způsob, jak dosáhnout nastavení sociálních služeb tak, aby byly založeny na individualitě a vytvořily síť, která bude působit jako prevence vstupu do ústavu. Projekt vytváří na národní úrovni prostředí pro transformaci pobytových zařízení sociálních služeb na služby komunitní. Komunitní služby více podporují

jejich uživatele, v tomto případně zejména lidi se zdravotním postižením, v zapojení se do společnosti a na trh práce. Aby bylo této změny dosaženo, je nutné zapojit řadu různých subjektů. Zároveň je neustále nutné pracovat s povědomím veřejnosti, aby byli lidé se zdravotním postižením opouštějící ústavy přijati do běžného společenství.

Investiční podpora – Integrovaný operační program

Integrovaný operační program (dále jen "IOP") je důležitým komponentem procesu transformace sociálních služeb. V rámci tohoto operačního programu byla stanovena oblast intervence 3.1, aktivita a) investiční podpora procesu a zavádění jednotného přístupu v transformaci pobytových zařízení sociálních služeb, která poskytuje podporu při zajištění domácností uživatelů, zázemí pro ambulantní služby a denní programy, zázemí pro terénní služby, zázemí pro management a humanizaci - investice do změny v původních zařízeních.

Pro výše zmíněnou oblast intervence a do ní zahrnuté aktivity je celkově k dispozici 1,3 mld. Kč. V rámci první výzvy č. 2 byly schváleny projekty zhruba ve výši 415,23 mil. Kč. V rámci výzvy č. 7 byly schváleny projekty ve výši 808,10 mil. Kč. Projekty je možno v této kontinuální výzvě podávat do 30. 6. 2013. Maximální výše podpory na jeden projekt činí 90,0 mil. Kč a je možno získat podporu do výše 100 % způsobilých výdajů projektu. Tyto prostředky jsou hrazeny z 85 % ze strukturálních fondů (ERDF – Evropský fond pro regionální rozvoj) a z 15 % ze státního rozpočtu ČR (informace zde: <http://www.mpsv.cz/cs/5485>).

Projekty kraje

Některé kraje vytvořily a aplikují účinné nástroje, kterými přímo či nepřímo podporují naplňování jednotlivých cílů a opatření této koncepce. Těmito nástroji jsou jak projekty zaměřené na proces transformace, vytváření služeb komunitního typu a jejich udržení (jak investiční, tak neinvestiční povahy), proces střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb, zavádění a aplikaci standardů kvality sociálních služeb na krajské úrovni, vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb nebo pracovníků v přímé péči, tak zaměření dotačních titulů nebo aktivity kraje v metodické oblasti. Další informace o konkrétních projektech jsou uvedeny ve Zprávě o procesu podpory transformace v ČR, která je zveřejněna na stránkách <http://www.mpsv.cz/cs/16776>

Grantové výzvy MPSV na podporu transformačních projektů a komunitních služeb

MPSV v únoru 2012 vypsalo v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost Výzvu pro předkládání grantových projektů v rámci oblasti podpory 3.1 – Podpora procesu transformace pobytových sociálních služeb. Výzva byla ukončena v červnu 2013. Cílem podpory bylo sociální začleňování sociálně vyloučených osob a osob sociálním vyloučením ohrožených, včetně odstraňování bariér v jejich přístupu ke vzdělávání a k zaměstnání, cestou zajištění a zvyšování dostupnosti, kvality a kontroly služeb. Dílčím cílem byla podpora procesů ve fázi přípravy a realizace transformace pobytových služeb sociální péče vedoucí k životu uživatele v přirozeném prostředí. Celková částka pro tuto výzvu byla 70,0 mil. Kč.

Do výzvy bylo předloženo 30 projektových žádostí. Ve výsledku bylo podpořeno 20 projektů v celkové hodnotě činící přibližně 50,6 mil. Kč. Zapojilo se do ní 26 poskytovatelů, kteří vypracovávají vlastní transformační plány. Ve dvou případech se jedná o dva celokrajské systémové projekty – Pardubického a Libereckého kraje.

Další výzvou významnou z hlediska transformace je Podpora sociálních služeb vzniklých po transformaci. Cílem výzvy je podpora sociálních služeb komunitního typu, které vznikly jako výsledek procesu transformace pobytových služeb sociální péče. Snahou je podpořit aktivizaci klientů zařízení a takovou práci, která podporuje samostatnost klientů v rámci jejich možností a rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti. Celková částka pro tuto výzvu je 200,0 mil. Kč, Výzva dosud není uzavřena.

Dotační titul MPSV

MPSV prostřednictvím dotačního titulu zaměřeného na financování běžných výdajů, které souvisejí s poskytováním sociálních služeb, umožňuje podporovat proces transformace a deinstitucionalizace (v rámci rozhodnutí krajů a stanovených priorit ve střednědobých plánech rozvoje sociálních služeb) prostřednictvím návrhu rozdělení těchto finančních prostředků.

2. PLNĚNÍ OPATŘENÍ

S ohledem na již provedená opatření seznamuje MPSV s jednotlivými kroky a aktivitami, které již realizovalo v roce 2013 v rámci plnění jednotlivých cílů a opatření Koncepce. V popisu plnění je zohledněna redefinice cílů a opatření, která byla provedena ve Zprávě o plnění Koncepce pro rok 2010. V následujícím textu jsou předloženy jednotlivé cíle a opatření v plném znění s následným popisem realizace.

Cíl 1

Zvýšit informovanost o procesu transformace institucionální péče pro osoby se zdravotním postižením a seniory

Opatření:

1.1. Připravit všeobecnou mediální kampaň o procesu transformace institucionální péče zaměřenou zejména na tyto oblasti: život doma i v komunitě, život ve velkokapacitní instituci, humanizace, lidská a občanská práva, důstojnost, kvalita služby. Kampaň bude zaměřena na veřejnost, veřejnou správu, poskytovatele, pracovníky a uživatele sociálních služeb a souvisejících služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2012

MPSV realizovalo všeobecnou mediální kampaň o procesu transformace v rámci veřejné zakázky Mediální kampaň transformace sociálních služeb. Zakázku v hodnotě 5,076 mil Kč realizovala agentura Remmark.

V rámci mediální kampaně bylo opatření plněno také v roce 2013 takto:

- 3 výstavy v jednotlivých krajích, vždy doprovázené tiskovou konferencí a vernisáží k dané výstavě za přítomnosti zástupců kraje, zařízení působících v daném kraji, MPSV a autora fotografií J. Štreita. Výstavy se konaly v Hradci Králové, Liberci, Kladně. Sdělení a informace předáváné prostřednictvím těchto výstav byly dále šířeny přes média – rozhlas, televize, regionální deníky.
- Od ledna do března roku 2013 bylo vydáno 17 článků pro širokou veřejnost.

Články se tématicky týkaly zejména průběhu transformace v jednotlivých zařízeních zapojených do projektu, dobré praxe u jednotlivých klientů, propagace natočených spotů, probíhajících výstav k transformaci a všeobecného shrnutí projektu transformace.

- V rámci mediální kampaně vycházely též články pro odbornou veřejnost. Odborných článků od ledna do března 2013 vyšlo v periodikách 8, přičemž jeden vyšel ve dvou periodikách: Sociální služby, Sociální práce, Rezidenční péče. Tematicky byly články zaměřeny takto: Transformace sociálních služeb DOZP Stod z pohledu ředitele, Podporované zaměstnání je cestou k pracovnímu uplatnění v běžném prostředí, Názory pro a proti transformaci pobytových zařízení sociální péče, Odpovědnost v sociálních službách ve světle nového občanského zákoníku, Výběr lokalit pro přechod uživatelů ústavu do přirozeného prostředí, Transformace: Lidé, nebo domy?, Lidé se zdravotním postižením v rodinách a jejich pečující. Natočené spoty a krátká upoutávka byly promítány na konferencích, zveřejněny na relevantních webových stránkách (helpnet.cz, mpsv.cz, trass.cz, cestakzivotu.eu, webových stránkách zařízení sociálních služeb, některých krajských úřadů, portálu youtube.com, atd.)

Celkem bylo v průběhu mediální kampaně realizováno:

- 13 výstav v jednotlivých krajích České republiky, které byly vždy doprovázeny tiskovou konferencí a vernisáží vydávání článků pro širokou veřejnost, kterých bylo celkem 50 - zpravidla byly vytištěny v regionálních denících a týkaly se záměrů jednotlivých poskytovatelů budovat nové služby v dané oblasti, témat určených pro komunity, ve kterých budou vytvářeny nové služby, informací o životě lidí se zdravotním postižením v ústavních službách a mimo ně aj.,
- vydávání odborných článků – bylo vydáno 15 odborných článků v periodikách pro odborníky z oblasti sociálních služeb, veřejné správy, justice, zdravotnictví.
- natočení a zveřejňování 5 spotů a 1 krátké upoutávky spotu, které jsou určeny pro širokou i odbornou veřejnost. Zveřejňování probíhalo na konferencích, stránkách www.trass.cz, www.cestakzivotu.cz, www.mpsv.cz, helpnetu.cz, youtube.com, webových stránkách některých krajských úřadů a zařízení, která jsou v projektu aj.

Další aktivity MPSV byly především :

- pořádání konferencí,
- realizace národních i regionálních kulatých stolů pro širokou i odbornou veřejnost,
- realizace regionálních propagačních akcí určených pro širokou veřejnost,
- zveřejňování a aktualizace informací na webovém portálu www.trass.cz.

Další informace k problematice publicity jsou uvedeny u plnění opatření č. 1. 2., 1. 3.

Opatření bylo splněno v termínu.

Opatření:

1.2 Poskytovat informace o transformaci institucionální péče prostřednictvím současných pobytových zařízení sociálních služeb, krajů a MPSV.

Provede: MPSV, kraje, vybraná zařízení sociálních služeb

Termín: 2012

MPSV toto opatření naplňovalo:

- informacemi poskytovanými na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí (www.mpsv.cz) a aktualitách serveru MPSV,
- informacemi zveřejňovanými na portále www.cestakzivotu.eu (v rámci mediální kampaně – viz opatření 1.1),
- informacemi na konferencích a seminářích, například: konference věnovaná problematice opatrovnictví konaná 29.4.2013

Dále MPSV plnilo toto opatření pořádáním setkání se zástupci zařízení zapojených do projektu, setkání se zástupci krajů, průběžným aktualizováním informační webové stránky, facebooku (www.trass.cz a www.facebook.com/trass.cz) a vydáváním tiskových zpráv. Byly pravidelně pořádány porady regionálních pracovníků působících v jednotlivých krajích a odborných pracovníků v jednotlivých zařízeních zapojených do procesu transformace, porady konzultantů transformačních plánů, regionální a nadregionální kulaté stoly. Zařízení představovala proces

transformace a předávala informace jak veřejnosti, tak politickým zástupcům, byla pořádána setkání opatrovníků, setkání se zastupitelstvy a s občany lokalit, kde je plánován vznik nových služeb komunitního typu. Jednotlivé kraje a poskytovatelé sociálních služeb realizovali další informační aktivity o procesu transformace institucionální péče.

Setkání se zástupci zařízení. Semináře jsou určeny pro zástupce zařízení, která jsou zapojena do projektu Transformace sociálních služeb. Semináře trvají 2 x 1 den nebo 2 x 1,5 dne a v průběhu roku 2013 jich bylo zorganizováno 10, a to: 20. – 22. 3. 2013 v Kutné Hoře, 23. 5. 2013 v Brně, 28. 5. 2013 v Praze, 23. 7. 2013 v Praze, 24. – 26. 9. 2013 v Litomyšli, 30. 10. 2013 v Praze, 3. – 5. 12. 2013 v Náměšti nad Oslavou.

Těchto setkání se v průběhu roku 2013 zúčastnilo 370 osob. Setkání se zaměřovala na budoucnost transformace a deinstitucionalizace, dílčí metodiky a nástroje a nově také na problematiku dětí v ústavních službách v souvislosti s reformou péče o ohrožené děti.

Setkání se zástupci krajů. Setkání byla určena pro radní jednotlivých krajů a zaměstnance krajů, které jsou do procesu zapojeny. V průběhu roku 2013 byla zorganizována 4 setkání, a to následující: 22. - 23. 1. 2013 na zámku Loučeň, 19. 2. 2013, 7. 3. 2013 a 31. 10. 2013 v Praze.

Těchto setkání se v průběhu roku 2013 zúčastnilo 121 osob. Diskutovanými tématy byly např. dílčí metodiky a nástroje transformace a deinstitucionalizace, obsah projektu Transformace sociálních služeb, děti v ústavních službách a strategie pro tuto cílovou skupinu na úrovni krajů.

Informační Zpravodaj byl prostřednictvím Národního centra podpory transformace distribuován e-mailem více než 1300 odběratelům (poskytovatelé služeb, kraje a další instituce). Obsah: novinky v oblasti transformace, přehled čerpání IOP, přehled plánovaných akcí apod. Tento zpravodaj byl rovněž zveřejňován na webových stránkách www.trass.cz.

Webový portál www.trass.cz plynule pokračuje z předchozího projektu, je pravidelně aktualizován a informuje o smyslu a přínosech transformace, metodických postupech, aktuálních akcích. Informace o projektu je dále možné také nalézt

na portálu MPSV (zde: <http://www.mpsv.cz/cs/16776>).

V průběhu roku 2013 byly realizovány jak **regionální (7)**, tak **nadregionální (2) kulaté stoly** zaměřené na aktuální témata vztahující se k transformaci a s ní spojenými tématy, např. svéprávností ve smyslu nového občanského zákoníku, propojením deinstitucionalizace a plánování sociálních služeb, názory pečujících osob. Kulaté stoly byly zaměřeny jak na odbornou, tak širokou veřejnost.

Jednotlivé kraje také realizují další aktivity naplňující opatření, například zveřejňují informace na svých webových stránkách o realizaci transformace na svém území a o konkrétních aktivitách procesu transformace a deinstitucionalizace. Pro některé kraje je transformace a deinstitucionalizace jedním z hlavních témat v oblasti sociálních služeb, např.

http://verejnasprava.krmoravskoslezsky.cz/transformace_ustavni_pece.html

V rámci **setkání s opatrovníky** byly předávány aktuální informace k procesu transformace, prezentovány příklady dobré praxe ve službách komunitního typu, předkládány návrhy na specifikaci lokalit nových služeb (např. chráněného bydlení), plány do budoucna. Opatrovníci měli možnost se vyjadřovat k jednotlivým návrhům výběru daných lokalit.

Jednotlivé kraje také realizují další aktivity naplňující opatření, například: zveřejňují informace na svých webových stránkách o realizaci transformace na svém území a o konkrétních aktivitách procesu transformace a deinstitucionalizace.

Jednotliví poskytovatelé realizují také další aktivity naplňující opatření, například:

- zveřejňují informace na svých webových stránkách - například: Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec, zařízení Domov Pístitina⁶, Domov bez zámku⁷, Vyšší Hrádek, poskytovatel sociálních služeb⁸, Barevné domky Hajnice⁹,
- realizují zmiňovaná setkání se starosty obcí a občany v nových lokalitách a informují je o průběhu procesu transformace a jeho potřebnosti,
- realizují zmiňovaná setkávání s opatrovníky,

⁶ Informace je možné nalézt zde: <http://www.domovpistina.cz/>

⁷ Informace je možné nalézt zde: <http://www.domovbezzamku.cz/>

⁸ Informace je možné nalézt zde: <http://vyssihradek.cz/>

⁹ Informace je možné nalézt zde: <http://www.barevnedomky.cz/pages/transformace>

- vydávají letáky o nově poskytovaných sociálních službách, provozují stránky na Facebooku a Youtube – například Domov bez zámku¹⁰, Barevné domky Hajnice¹¹.

V roce 2013 aktivity k plnění opatření pokračovaly, a to i na základě projektu Transformace sociálních služeb.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

- 1.3 Uspořádat 4 celostátní konference k procesu transformace institucionální péče pro osoby se zdravotním postižením a seniory.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Od počátku projektu Podpora transformace sociálních služeb byly realizovány 4 konference nadregionální a 3 konference tematické. Konference byly pořádány v uživatelsky přístupném formátu. Byly realizovány tyto konference:

- Ve dnech **24. a 25. dubna 2012** se v Praze konala za spolupráce Svazu měst a obcí ČR konference Role obcí v transformaci sociálních služeb. Konference se zúčastnilo na 250 zástupců obcí, krajských úřadů a poskytovatelů sociálních služeb. Účastníci si vyslechli příspěvky týkající se role obcí v transformaci sociálních služeb, opatrovnictví, sousedských vztahů i bydlení v přirozeném prostředí. Na konferenci rovněž vystoupily dvě klientky sociálních služeb, které se s účastníky podělily o jejich pohled na transformaci sociálních služeb.
- Dne **14. 11. 2012** se konala konference Vzdělávání v deinstitucionalizaci pro 150 účastníků. Program konference byl věnován tématům vzdělávání,

¹⁰ Informace je možné nalézt zde: <http://www.facebook.com/pages/Domov-bez-z%C3%A1mku-p%C5%99%C3%ADsp%C4%9Bvkov%C3%A1-organizace/118957201475557>

¹¹ Informace je možné nalézt zde: <http://www.facebook.com/trass.cz#!/pages/Barevn%C3%A9-domky-Hajnice/323114067456>

keré je potřebné v procesu deinstitucionalizace na úrovni uživatelů, poskytovatelů, zadavatelů a vzdělavatelů včetně vysokých škol.

- Dne **4. 12. 2012** se konala konference věnovaná uživatelům sociálních služeb Příležitost pro lidi, s počtem 150 účastníků. Program se týkal především role uživatelů v procesu a jejich zapojení, přípravy na přechod uživatelů, podíl na rozhodování, obav jednotlivých uživatelů a jejich očekávání.
- Ve dnech **14. - 15. 2. 2013** se konala závěrečná konference projektu Podpora transformace sociálních služeb na téma Deinstitucionalizace: Cesty vpřed. Byla určena pro 250 účastníků s mezinárodní účastí a s úvodním slovem zástupce Vysokého komisaře OSN pro lidská práva. Konference byla zaměřena na výměnu zkušeností s deinstitucionalizací a transformací jak v rámci ČR, tak Evropy. Mimo jiné promluvili o situaci ve svých zemích zástupci z Moldavska, Finska, Maďarska a Slovenska.

Dále MPSV ve spolupráci s Asociací občanských poraden 29. 4. 2013 pořádalo konferenci věnovanou problematice opatrovnictví. Konference byla určena pro soudce, soudní znalce, opatrovníky a další aktéry.

Konference pořádaly také jednotlivé kraje ve spolupráci s poskytovateli, např. Ústecký kraj 20. – 21. 3. 2013 konferenci „Už nechci v kleci!“ na závěr projektu Podpora plánování a transformace sociálních služeb v Ústeckém nebo kraj Vysočina ve spolupráci s Domovem Jeřabina 20. 11. 2013 konferenci „Transformace pobytových služeb v praxi“.

Opatření bylo splněno v termínu.

Opatření:

- 1.4 Zajistit vzdělávání poskytovatelů sociálních služeb, zadavatelů a dalších subjektů v procesu transformace institucionální péče pro osoby se zdravotním postižením se zohledněním relevantních specifik cílových skupin.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV plnilo toto opatření zajišťováním a organizováním vzdělávacích aktivit. Byly vytvořeny a proběhly vzdělávací programy, workshopy, stáže (tuzemské) a zahraniční cesty. V průběhu roku 2013 pokračovala ve své činnosti také pracovní skupina s názvem Vzdělávání k deinstitucionalizaci.

Vzdělávací programy byly zaměřeny na 4 cílové skupiny, a to pracovníky Národního centra podpory transformace, členy regionálních transformačních týmů (dále jen RTT), pracovníky v přímé péči a sociální pracovníky, popř. také speciální pedagogy a další odborníky ze zařízení zapojených do procesu transformace.

Vzdělávací program zaměřený na individuální posuzování uživatele byl určen pro pracovníky v přímé péči, kteří zajišťují posuzování individuálních schopností a možností uživatelů. Vzdělávací program probíhal na 5 školicích místech po celé republice v rozsahu 56 školicích dní. Celkově se jej zúčastnilo 119 osob, z čehož bylo 98 úspěšných absolventů ze 32 zařízení. Vzdělávací program získal akreditaci MPSV. Obsahem kurzu je 10 kroků transformace, praktické příklady přechodu uživatelů a přizpůsobování procesu uživatelům, včetně individuálního plánování, posuzování nezbytné míry podpory atd.

Vzdělávací program pro členy regionálních transformačních týmů byl realizován pod názvem Řízení transformace pobytových sociálních služeb v těchto krajích: Ústecký, Zlínský, Jihomoravský, Středočeský, Liberecký, Moravskoslezský, Karlovarský. Z organizačních důvodů byly spojeny dohromady do jednoho běhu kraje Pardubický a Královéhradecký, Olomoucký a Vysočina, Plzeňský a Jihočeský. Dalšího běhu v Praze se zúčastnili zástupci MPSV a různých krajů, na které se ve vlastních běžích nedostalo.

Obsahem zmíněného vzdělávacího programu bylo např. téma finanční řízení procesu transformace, PR, změny způsobů poskytování podpory a pomoci atd. Vzdělávací program probíhal v rozsahu 80 hodin a byl akreditován MPSV. Bylo do něj celkově zapojeno 188 osob, z toho bylo celkem 177 úspěšných absolventů.

Program pro pracovníky v přímé péči. Zmíněné vzdělávání probíhalo přímo v jednotlivých zařízeních zapojených do projektu. Vzdělávacímu programu byla udělena akreditace MPSV. Obsahem zmíněného vzdělávacího programu bylo např. téma 10 kroků transformace, metody práce s uživatelem dle jeho individuálních

potřeb atd. Rozsah vzdělávacího kurzu byl 40 hodin. Během realizace tohoto vzdělávacího programu bylo 866 úspěšných absolventů, celkově se do něj zapojilo 866 osob z celkem 31 zařízení v 50 běžících vzdělávacího programu. Všechny vzdělávací programy a metodiky pro účastníky jsou zveřejněny a dány k dispozici dalším zájemcům.

Modulové workshopy pro členy regionálních transformačních týmů, pracovníky vybraných zařízení a další relevantní aktéry procesu. V roce 2013 proběhly workshopy zaměřené např. na témata: Sociálně inteligentní doprovázení v sociálních službách, Podpora procesu transformace a deinstitucionalizace a nezastupitelná role sociálních pracovníků na krajské a obecní úrovni, Společné jednání v nejlepším zájmu dítěte, Komunikace s veřejností, PR aktivity v procesu transformace, Vyhodnocení míry nezbytné podpory uživatelů, Kalkulačka nákladů domácností, Nový občanský zákoník. V rámci této aktivity probíhaly rovněž workshopy pro jednotlivá zařízení zapojená do projektu.

V roce 2013 byly dle individuálních potřeb v zařízeních zrealizovány workshopy na témata: Individuální plánování, seminář k novému občanskému zákoníku, Úvod do problematiky standardů kvality – individuální plánování, cíle služby a cíle uživatelů, Podpora uživatelů v samostatnosti, Novela zákona o sociálně-právní ochraně, Příprava zaměstnanců na změnu, Sexualita lidí s mentálním postižením, Empowerment.

Od začátku projektu Podpora transformace proběhlo 76 workshopů, během projektu Transformace sociálních služeb dalších 14 během roku 2013.

Workshopy dobré praxe - více informací je uvedeno u plnění opatření 2.7. V roce 2013 bylo realizováno 10 workshopů dobré praxe, celkově za dobu trvání projektu Podpora transformace sociálních služeb jich bylo 25.

Zahraniční stáže a cesty jsou zaměřené na jednotlivé aspekty procesu transformace a deinstitucionalizace (tématy jsou například systémy poskytování komunitních typů služeb, architektonické řešení). V roce 2013 byly zorganizovány tyto zahraniční cesty (stáže):

- **Německo (Drážďany)** – 18. - 20. 2. 2013. Cílem bylo navštívit organizaci poskytující komunitní služby Lebenshilfe, která sdružuje 513 organizací.

Organizace je charakterizována vysokým podílem rodičů uživatelů. Cesty se zúčastnilo 7 osob.

- **Itálie (Terst) – 12. 3. - 14. 3. 2013** – cesta byla zaměřena na návštěvu psychiatrické léčebny, která prošla transformací a následně z ní vznikla síť komunitních služeb pro osoby s duševním onemocněním. Cesty se zúčastnilo 17 osob.
- **Rakousko (Vídeň) - 24. - 26. 3. 2013.** Cílem pracovní cesty bylo zajištění přenosu zkušeností a získání informací o příkladech dobré praxe v rámci systému komunitní péče pro osoby se zdravotním postižením včetně mechanismů podporujících tento typ služeb. Během 3 dnů se uskutečnilo celkem 6 návštěv v zařízeních poskytujících služby pro osoby s různým druhem zdravotního postižení. Cesty se zúčastnilo 18 osob.

Zahraničních stáží se účastnili externí odborníci, zaměstnanci zařízení zapojených, ale i nezapojených do projektu Podpora transformace sociálních služeb, zaměstnanci krajů a MPSV. Celkem proběhlo do roku 2013 dvanáct zahraničních cest.

Byl vytvořen přehled zahraničních organizací, kde je možné čerpat příklady dobré praxe. Tento přehled organizací obsahuje také zaměření dané organizace (např. na transformaci, integrované zaměstnávání a vzdělávání osob se zdravotním postižením).

MPSV dále také akreditovalo v průběhu roku roku 2012 dvanáct kurzů a roku 2013 dalších pět kurzů (platnost akreditace je vždy 4 roky), které se týkají vzdělávání v oblasti transformace a deinstitucionalizace, například na následující témata: Problematika transformace zařízení pro osoby se zdravotním postižením, Vzdělávání k transformaci pro pracovníky přímé péče, Individuální plánování s ohledem na proces transformace, Práce s klienty v rámci transformace pobytových zařízení, Komunitní plánování a transformace sociálních služeb, Transformace aneb poskytování sociálních služeb jinak, Deinstitucionalizace: Úvod do problematiky, Přechod klientů ze služby domov pro osoby se zdravotním postižením do služby chráněné bydlení - adaptační procesy.

Další vzdělávání probíhalo na setkáních s kraji a zařízeními, viz plnění opatření 1.2.

Konaly se stáže pracovníků zařízení v transformaci pro sdílení zkušeností. V roce 2013 se jich zúčastnilo 16 osob.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

1.5 Provést výzkum a analýzy stavu institucionální a komunitní péče v České republice.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

V roce 2013 byly dokončeny analýzy, které se věnují celkovému pohledu na komunitní a institucionální péči v České republice. Jde o:

- Přehled a zhodnocení dotačních titulů;
- Zhodnocení dotačních titulů MPSV na podporu sociálních služeb z pohledu deinstitucionalizace;
- Ústavní sociální služby v České republice - Přehled a charakteristika vybraných sociálních služeb;
- Kvantitativní analýza transformace ústavních sociálních služeb v projektu Podpora transformace sociálních služeb;
- Ústavní sociální služby pro osoby s postižením v jednotlivých krajích - Přehled a charakteristika ústavních pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením (13 analýz mimo hl. m. Prahu);

V roce 2013 byly také dokončeny studie a analýzy, které se věnují jednotlivým aspektům transformace a deinstitucionalizace z různých pohledů. Jedná se o:

- Průběh transformace ve vybraných zařízeních;
- Analýza transformace tří ústavních sociálních služeb pro osoby s postižením - Vývoj nákladů a výnosů vybraných příspěvkových organizací zapojených do procesu transformace pobytových sociálních služeb;
- Analýza nákladů transformace u vybraných organizací;
- Vliv podpory pro pracovníky pobytových zařízení sociálních služeb v transformaci;
- Podpora uživatelů služeb při transformaci ústavní péče v péči komunitní - Studie základních modelů podpory a zhodnocení zkušeností;

- Konceptualizace a vymezení společenských efektů (přínosů) transformace ústavních služeb na služby komunitní v ČR - Studie benefitů procesu transformace;
- Efektivnost prostředků vynaložených v ústavní a v komunitní péči;
- Vliv transformace na komunitu;
- Studie společenských výdajů a přínosů transformace ústavních služeb na služby komunitní;
- Individuální a společenské dopady transformace ústavních služeb na služby komunitní;
- Srovnání sociálních a ekonomických dopadů rozhodnutí o okruhu využívaných služeb ve vybraných modelových situacích;
- Příspěvek k situaci osob pečujících o osoby s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a o osoby s poruchami autistického spektra;
- Peníze za klientem;
- Studie možností směřování veřejných prostředků v úzké vazbě na potřeby osob závislých na pomoci druhé osoby;
- Hodnocení kvality sociálních služeb a ochrana práv uživatelů;
- Možnosti využití mezinárodních a vnitrostátních kontrolních mechanismů k ovlivňování transformace ústavní péče a naplňování práv uživatelů sociálních služeb;
- Postoje poskytovatelů a krajů ke způsobům transformace ústavní péče;
- Analýza nákladů jednotlivých typů domácností sociálních služeb;
- Analýza oblasti právní způsobilosti a opatrovnictví uživatelů sociálních služeb z hlediska transformace sociálních služeb;
- Analýza ústavní a ochranné výchovy vykonávané v pobytových sociálních službách z hlediska transformace sociálních služeb.

Analýzy jsou zveřejněny na stránkách <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a www.trass.cz¹². S výstupy jsou postupně seznamováni všichni účastníci transformačního procesu tak, aby je mohli používat.

Opatření bylo splněno.

Cíl 2

Vytvořit systém vertikální a horizontální spolupráce mezi všemi dotčenými subjekty (relevantními aktéry) procesu transformace institucionální péče (jedná se zejména o následující subjekty: státní správa a samospráva, poskytovatelé sociálních služeb, uživatelé sociálních služeb, sociální partneři)

Opatření:

2.1 Vzájemně provázat systém transformace a deinstitucionalizace v oblasti služeb pro osoby se zdravotním postižením, služeb pro seniory, služeb pro osoby s duševním onemocněním a transformaci systému péče o ohrožené děti.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: MŠMT, MZ, MV, MSp, MMR, MO, kraje ČR, poskytovatelé sociálních služeb, poskytovatelé zdravotních služeb a síť služeb pro ohrožené děti

MPSV plní toto opatření organizováním a provazováním jednotlivých rezortů v rámci procesu transformace a deinsitucionalizace. Dále byl iniciován dialog mezi poskytovateli sociálních služeb (organizacemi, zařízeními), zřizovateli sociálních služeb (krajské úřady) a krajskými hygienickými stanicemi (více viz informace o plnění opatření 2.14).

Užší spolupráce byla také nastavena v oblasti dětí žijících v pobytových sociálních službách mezi příslušnými odbory MPSV – odborem sociální a rodinné politiky a odborem sociálních služeb a sociální práce. Bylo započato vyhodnocování potřeb těchto dětí, na základě výstupů z vyhodnocování vznikly mj. materiály Služby pro děti

---

¹²

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=9194&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&p1=OID_INT_9117&p2=RoundPanel_BOOL_True&acode=13681044

s postižením a Zpráva z vyhodnocení potřeb dětí se zdravotním postižením žijících v ústavním prostředí a z tvorby individuálních plánů podpory dětského uživatele (viz dále). V roce 2013 byly dokončeny analýzy, podle kterých bylo zjištěno, že v ústavních sociálních službách žije více než 1.000 dětí. Téma dětí v ústavech je projednáváno i v rámci řešení jednotlivých transformačních plánů zařízení. Na toto téma také proběhla dvě setkání se zástupci poskytovatelů sociálních služeb pro děti a jedno setkání s kraji (viz opatření 1.2).

Pracovníci MPSV jsou také členové pracovní skupiny Ministerstva zdravotnictví ČR, která pracuje na strategii a realizaci procesu transformace psychiatrické péče, která je provázána jak v oblasti zdravotních (psychiatrických) služeb a služeb sociálních. MPSV spolupracuje dále s Ministerstvem pro místní rozvoj v návaznosti na realizaci aktivit v rámci IOP.

V roce 2013 také dokončilo výstupy své činnosti celkem 15 pracovních skupin. Výstupy pracovních skupin jsou metodiky, doporučení a postupy, tedy nástroje na podporu transformace sociálních služeb v České republice. Experti pracovních skupin byli externí odborníci z různých oborů se zaměřením na řešení problematiky změn v sociálních službách v široké škále cílových skupin uživatelů sociálních služeb.

Výstupy z pracovních skupin dokončené do roku 2013 jsou uvedené pod názvy jednotlivých pracovních skupin:

1. **Vzděláváním k deinstitucionalizaci** - výstup pracovní skupiny: **Vzděláváním k deinstitucionalizaci - doporučení pracovní skupiny**
2. **Dobrá praxe v deinstitucionalizaci** - výstupy pracovní skupiny: způsob vyhodnocování příkladů dobré praxe v deinstitucionalizaci, vyhodnocené příklady dobré praxe, návrh sborníku příkladů dobré praxe, který byl dopracován do publikace *Jak na to – příklady dobré praxe v deinstitucionalizaci*, více viz opatření 2.2. Cílem tohoto sborníku je zprostředkovat zkušenosti těch, kterým se podařily významné změny z pohledu života jednotlivých uživatelů služeb i služeb samotných.
3. **Evaluace nového stavu uživatelů** - inovativní dotazník **Záznam o změnách v životě uživatele sociální služby** slouží k opakovanému zjišťování a zachycení

změn v životě lidí, kteří jsou klienty transformující se pobytové sociální služby, a to v průběhu transformace zařízení, které jim sociální službu poskytuje. Dotazník je zaměřen na konkrétní změny v životě konkrétního člověka a věnuje se vytipovaným oblastem, které má transformace ovlivnit. Součástí materiálu je také metodika a dotazník ve formě snadného čtení.

4. **Zpracování indikátorů hodnocení Kritérií transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče a metodiky jejich naplňování** - výstupy pracovní skupiny: Indikátory - Znaky a vodítka; Metodika naplňování znaků a vodítek; revidovaná Kritéria. Všechny materiály jsou součástí Manuálu transformace, který je uceleným podkladem pro všechny zájemce o transformaci.
5. **Analýzy pro deinstitucionalizaci** - výstupy pracovní skupiny jsou zpracované oponentské posudky analýz (viz opatření 1.5) a metodiky analýz.
6. **Podpora deinstitucionalizace na krajské úrovni** - výstup pracovní skupiny: Příručka Deinstitucionalizace a plánování sociálních služeb v kraji. Příručka je určena pracovníkům krajských úřadů a představitelům krajských samospráv, kteří spolupracují na řízení sítě sociálních služeb, na tvorbě střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb a na transformaci ústavní péče v péči komunitní. Příručka pojednává o začlenění transformace ústavních sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením do střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje.
7. **Analýza a monitoring rizik transformace a deinstitucionalizace** - vytvořený dokument Rizika procesu transformace a deinstitucionalizace a systém jejich řízení obsahuje části:
  - Systém řízení rizik
  - Analýza rizik
  - Registr rizikTransformace sociálních služeb je dlouhodobý a složitý proces, do něž je zapojeno velké množství aktérů na různých úrovních. Je proto přirozené, že jeho realizace je doprovázena vznikem řady rizik, která mohou celý proces zpomalovat, ztěžovat nebo dokonce úplně zastavit.

8. **Návrh nejvhodnějšího architektonického a materiálně-technického vybavení jednotlivých druhů služeb sociální péče** - výstupem byl návrh publikace (manuálu) nejvhodnějšího architektonického a materiálně-technického vybavení jednotlivých druhů služeb sociální péče, který byl dále rozpracován na publikaci Bydlení (nejen) pro lidi s postižením.
9. **Děti na cestě z ústavů** - výstupy pracovní skupiny:
- a) Potřeby dětí s postižením. Materiál byl sestavován s cílem zachytit obecně potřeby dětí s postižením a jejich rodin v konkrétních vývojových obdobích, popsat klíčové situace v životě rodiny s dítětem s postižením a upozornit na rizikové oblasti při naplňování potřeb dětí.
  - b) Služby pro děti s postižením - Materiál se na základě 22 kazuistik konkrétních dětí zabývá zjištěními, co vede k tomu, že se tyto děti se zdravotním postižením ocitly v ústavní péči i domovů pro osoby se zdravotním postižením. Zároveň zkoumá, jak systém služeb pro děti a mladé lidi s postižením a jejich rodiny ovlivňuje umístění dětí do ústavní péče. Publikace také využívá poznatků řady dalších domácích i zahraničních výzkumů na téma služeb pro děti s postižením a jejich rodiny.
  - c) Zpráva z vyhodnocení potřeb dětí se zdravotním postižením žijících v ústavním prostředí a z tvorby individuálních plánů podpory dětského uživatele v rámci pracovní skupiny Děti na cestě z ústavů.
10. **Vyhodnocování míry nezbytné podpory uživatele** - tento nástroj byl vytvořen za účelem pomoci přehledně zhodnotit míru nezbytné podpory u jednotlivých uživatelů služby (tedy především čas nezbytné asistence uživatelům), a tím umožnit získání jednoho ze zásadních analytických vstupů pro další plánování deinstitutionalizace služby. Vyhodnocení míry nezbytné podpory je základním krokem pro nastartování transformačních procesů. Výstupy pracovní skupiny jsou: a) Dotazník - záznamový arch, b) Dotazník - záznamový arch - forma snadné čtení, c) Metodika, návod k použití dotazníku.
11. **Pečující osoby** - výstup pracovní skupiny Pečující osoby – jejich role v procesu transformace sociálních služeb sjednocuje podklady pro zadání analýzy stavu a potřeb pečujících osob v ČR v kontextu transformace, přehled

potřeb pečujících osob a doporučení pro zapojování pečujících osob do diskuse o podobě a síti sociálních služeb.

12. **Transformace služeb pro osoby s duševním onemocněním** - výstup pracovní skupiny: souhrn specifik lidí s duševním onemocněním a návrh postupu pro transformaci sociálních služeb a jejich deinstitucionalizaci a doporučení pro návrh systému a sítě a postupy komunitních sociálních služeb pro osoby s duševním onemocněním. Tři dílčí výstupy pracovní skupiny byly sloučeny do jednoho konečného výstupu Doporučení k transformaci služeb pro osoby s duševním onemocněním.
13. **Transformace služeb pro osoby s tělesným a smyslovým postižením** - výstup pracovní skupiny: Doporučení pro transformaci služeb pro osoby s tělesným a zrakovým postižením zahrnuje doporučení k naplňování potřeb a jejich vyhodnocování u lidí s tělesným postižením (kteří jsou doma a využívají nebo by chtěli využívat podporu sociálních služeb a těch, kteří jsou v ústavní péči a chtějí vyhledat jiný typ služeb), doporučení k síti, rozsahu a podobě komunitních služeb pro osoby s tělesným postižením; doporučení pro postup transformace: způsob zapojení do procesu, ošetření rizik a obav (včetně pojmenování rizik), nastavení komunitních služeb a dalších navazujících služeb, specifika v oblasti vybavení domácností a zázemí služeb.
14. **Spolupráce pro deinstitucionalizaci** - výstup pracovní skupiny: Sborník závěrů z diskusí.
15. **Možnosti deinstitucionalizace sociálních služeb pro seniory** - výstupem pracovní skupiny jsou a) Doporučení pro deinstitucionalizaci služeb pro seniory b) poznámky pracovní skupiny k využitelnosti Znaků a vodítek a Kritérií komunitní sociální služby pro DI služeb pro seniory.

Výstupy pracovních skupin jsou dále využívány jako podklady pro další směřování deinstitucionalizace a také mohou být základem pro legislativní opatření. Jsou přístupné na stránkách <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a www.trass.cz. Staly se také součástí Manuálu transformace, viz opatření 2.2.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.2 Vypracovat metodiky zaměřené na relevantní aktivity vycházející z problematiky transformačního procesu.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: samospráva, poskytovatelé sociálních služeb, uživatelé sociálních služeb, MMR, MZ, MŠMT

V rámci jednotlivých aktivit projektu Podpora transformace sociálních služeb vznikly tyto metodiky a manuály¹³:

Evaluace nového stavu uživatelů je jednoduchý nástroj pro klíčové pracovníky, kteří mohou jeho prostřednictvím sledovat vliv deinstitucionalizace na konkrétní uživatele během procesu změn poskytovaných služeb, a to přímo s uživatelem na podkladě jeho životní situace. Pro zařízení slouží soubor dat z vyhodnocení situace uživatelů ke zpětné vazbě o postupu a plnění plánu transformace.

Nástroj se skládá z Metodiky pro zaznamenání změn v životě uživatele sociální služby, Dotazníku – záznamu o změnách v životě uživatele sociální služby, Dotazníku – záznamového archu ve verzi snadného čtení.

Nástroj evaluace nového stavu uživatelů je podkladem pro dlouhodobé sledování přínosů transformace pro jednotlivé uživatele. Opakování jednotlivých sběrů dat je plánováno v půlročních intervalech minimálně do roku 2015, tři sběry dat již proběhly. Výsledky získané z dotazníkového šetření lze také využít při individuálním plánování průběhu služby s uživatelem.

Posuzování nezbytné míry podpory uživatelů (proběhla revize materiálu). Jedná se o revizi doporučeného postupu MPSV. Revize zohledňuje zkušenosti s aplikací postupu, zejm. specifika různých cílových skupin.

Metodika pro plánování sociálních služeb na území kraje v souladu s procesem transformace pobytových zařízení sociálních služeb byla vytvořena v rámci pracovní skupiny Podpora deinstitucionalizace na krajské úrovni, jejímiž členy byli zástupci MPSV, krajů, odborníků na střednědobé plánování rozvoje sociálních

¹³ Jednotlivé materiály jsou zveřejněny na webových stránkách <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=52551&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&p1=OID_INT_2799&acode=78196260

služeb, zařízení zapojených do procesu transformace, Svazu měst a obcí České republiky, Unie zaměstnavatelských svazů České republiky aj. Metodika by měla sloužit jako podpora krajů pro realizaci zmiňovaného procesu.

Sborník dobré praxe je souborem příkladů dobré praxe v transformaci a deinstitucionalizaci. Jednotlivé příklady dobré praxe byly sbírány a hodnoceny v rámci činnosti pracovní skupiny Dobrá praxe v deinstitucionalizaci. Sborník byl také vydán v tištěné podobě pod názvem Jak na to – Příklady dobré praxe v deinstitucionalizaci.

Manuál nejvhodnějšího architektonického a materiálně-technického vybavení sociálních služeb zpracovává otázky vycházející z problematiky transformačního procesu. Byl dopracován a ověřen v rámci zařízení zařazených do projektu Podpora transformace. Manuál pod názvem Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením je zveřejněn na webových stránkách a vydán v tištěné podobě, www.mpsv.cz a www.trass.cz.

Metodika naplňování indikátorů a kritérií transformace stanovuje základní parametry transformačního procesu. Na základě indikátorů transformace (Znaky a vodítka deinstitucionalizace) je vytvořena konkrétní metodika jejich naplňování.

Znaky a vodítka deinstitucionalizace vymezují deset oblastí deinstitucionalizace a ukazatele, díky kterým je možné rozpoznat směřování či nesměřování k cílům deinstitucionalizace. S pomocí Znaků a vodítek deinstitucionalizace mohou zájemci sledovat a vyhodnocovat průběh transformace na úrovni poskytovatelů sociálních služeb, krajů i státu a zaměřovat se na její úspěšné a kvalitní provedení.

Kritéria komunitní sociální služby navazují na Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace a stanoví základní parametry komunitní služby.

Metodika naplňování indikátorů a kritérií transformace, Znaky a vodítka deinstitucionalizace a Kritéria komunitní sociální služby jsou základem Manuálu transformace (viz níže). **Manuál transformace** je souborem metodických postupů a doporučení procesu transformace, který je určen pro různé úrovně: pro poskytovatele (návody a postupy pro transformaci, vč. odkazů na podrobné metodiky a nástroje pro řízení transformace); zadavatele (doporučení MPSV a krajům navazující na Znaky a vodítka deinstitucionalizace a vycházející z výstupů

pracovních skupin) Manuál byl také vydán v tištěné podobě s přiloženým CD s nejdůležitějšími výstupy.

Manuál v oblasti opatrovnictví - příručka obsahuje informace o změnách v přístupu společnosti k problematice zdravotního postižení, zejména postižení v duševní oblasti, a o tom, jak se tyto změny promítají do právních předpisů, především v oblasti právní způsobilosti. Cílem bylo vytvořit příručku, která pomůže všem, kdo poskytují podporu při rozhodování, porozumět požadavkům nové právní úpravy i tomu, co je dobrá praxe, z čeho vychází a jak ji aplikovat v kontextu nové právní úpravy. Příručka byla zveřejněna na webových stránkách i vydána v tištěné podobě pod názvem Dobrá praxe opatrovnictví a poskytování podpory při právních úkonech a při rozhodování.

Manuál v oblasti ústavní a ochranné výchovy¹⁴ - cílem příručky je přinést poskytovatelům pobytových sociálních služeb inspiraci a návod, jak dostát zákonem stanoveným povinností v případě zvláštní skupiny dětí s nařízenou ústavní výchovou, jak prosazovat jejich právo na sociálně-právní ochranu, život v rodině a další práva umožňující sociální začlenění, zejm. právo na inkluzivní vzdělávání. Příručka je zveřejněna pod názvem Dobrá praxe v pobytových sociálních službách.

Podkladový materiál pro veřejné opatrovníky a soudce k problematice opatrovnictví – cílem je podpořit zavedení nové právní úpravy v rámci rekodifikace občanského práva a podpořit proces transformace a osamostňování osob se zdravotním postižením.¹⁵

Podkladový materiál k semináři pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče – cílem je podpora soudců, soudních znalců a státních zástupců v oblasti procesu změny ústanovení opatrovnictví uživatelům služeb sociální péče

---

¹⁴ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=6908&app=NavBar&grp=AtonPortlets&mod=Menu&sta=NavBarMenu&pst=NavBarLightMenu&p1=OID_INT_2328&p2=RoundPanel_BOOL_True&p3=ExpandAll_BOOL_True&p4>ShowRoundPanel_BOOL_True&acode=8566292

¹⁵ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=84127&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9178&p2>ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135613096

Systém řízení rizik. Popisuje způsob monitoringu a prevence rizik v transformaci (vytvořen). Obsahuje podrobný přehled rizik z pohledu uživatele, zařízení, kraje, státu¹⁶.

Průvodce komunikací s veřejností. Pomůcka zejm. pro zařízení v transformaci¹⁷.

V projektu Podpora transformace byly shromažďovány nejrůznější metodické postupy, zaměřené na aktivity týkající se transformace, vytvářené poskytovateli sociálních služeb. Tyto metodiky byly použity jako podklady pro výše uvedené nástroje a manuály.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.3 Připravit a zajistit fungování systému poskytování metodické podpory v procesu transformace institucionální péče poskytovatelům a zadavatelům sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV plnilo opatření zejména těmito aktivitami:

- realizací ucelených vzdělávacích programů,
- pořádáním jednorázových tematických workshopů,
- workshopy dobré praxe,
- sdílením zkušeností, konzultacemi a předáváním metodických doporučení na setkáních krajů a zařízení nebo formou písemných materiálů (např. komentovaný vzor transformačního plánu),

---

¹⁶ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=7483&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_5012&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=12062968

¹⁷ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=60070&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_5318&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=96833212

- konzultacemi a poradenstvím k přípravě čerpání investičních prostředků IOP včetně podpory v hledání optimálních řešení pro využití investičních prostředků, konzultací ke stavebním řešením, a to zejména z pohledu Kritérií transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče a poskytováním doporučení alternativních řešení, nabídkou konzultací pro zařízení a kraje ke specifickým otázkám transformace (např. specifické cílové skupiny uživatelů).

Během roku 2013 proběhly se započítáním projektu Transformace sociálních služeb ve všech zařízeních zapojených do projektu (40) a na 9 krajích vstupní analýzy. Za pomoci nástroje Znaky a vodítka deinstitucionalizace zástupci MPSV s pracovníky poskytovatelů, krajů i obcí vyhodnocovali, v jaké fázi transformace a deinstitucionalizace se zařízení či kraj nacházejí. Zároveň bylo cílem zjistit potřeby metodické podpory jak krajů, tak poskytovatelů. Zjištěné potřeby byly analyzovány a jsou průběžně naplňovány. Metodická podpora ze strany MPSV formou opakujících se analýz se bude v průběhu projektu Transformace sociálních služeb opakovat v roce 2014 a 2015.

Zástupci krajů a poskytovatelů sociálních služeb zapojených do procesu transformace se účastnili jednotlivých pracovních skupin, které se podílely na tvorbě manuálů nebo metodických materiálů, a byli dále zapojeni do připomínkování jednotlivých výstupů.

MPSV poskytuje dále metodickou podporu svými zaměstnanci v rámci dotazů, konzultací jak transformačních plánů, tak celého procesu transformace (i ve vztahu k IOP) směrem jak ke krajům, tak poskytovatelům. Dále je metodická podpora MPSV poskytována na jednotlivých setkáních s poskytovateli a kraji – viz plnění opatření 1.2.

Více informací ke vzdělávacím aktivitám je uvedeno u plnění opatření č. 1.4.

Opatření je plněno v termínu.

Opatření:

2.4 Zmapovat a průběžně informovat o domácích a zahraničních příkladech dobré praxe a zajistit efektivní systém výměny zkušeností a odborných poznatků z oblasti humanizace.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Dobrá praxe byla v uplynulém období mapována prostřednictvím sběru příkladů dobré praxe v zařízeních zapojených do projektu Podpora transformace sociálních služeb, v zařízeních mimo projekt a u jednotlivých poskytovatelů komunitních sociálních služeb v ČR. Příklady dobré praxe byly hodnoceny členy pracovní skupiny Dobrá praxe v deinstitucionalizaci. Vybrané příklady dobré praxe byly uveřejněny jak v tištěné, tak elektronické podobě Sborníku příkladů dobré praxe, který je dostupný všem poskytovatelům pod názvem Jak na to – příklady dobré praxe v deinstitucionalizaci.(více opatření 2.1 a 2.2).

Sdílení poznatků, zkušeností a dobré praxe probíhalo také v rámci pracovních skupin. Jako podklady pro experty - členy pracovních skupin byly vyhledávány, shromažďovány a distribuovány poznatky ze zahraničí i ČR formou doporučené literatury, filmů, videoukázek, příkladů dobré praxe a internetových odkazů na výstupy ze seminářů, kulatých stolů, konferencí tak, a to tak, aby experti pracovních skupin měli k dispozici poznatky o osvědčených postupech ze zahraničí, současných materiálech a zkušenostech z České republiky a mohli se ve vytvářených metodických návodech a postupech vyhnout rizikům.

Ke sdílení příkladů přispívají také stáže pro pracovníky zařízení v transformaci – viz opatření 1.4.

Byl vytvořen přehled zahraničních projektů a zařízení, se kterými bude spolupráce pokračovat s cílem výměny zkušeností a poznatků z transformační praxe. Byly zorganizovány zahraniční cesty – více informací je uvedeno u plnění opatření 1.4.

Při sběru rizik a překážek procesu transformace a nastavování systému řízení rizik bylo také čerpáno ze zkušeností ze zahraničních projektů. Jako podklad byla vypracována analýza těchto rizik a překážek, včetně zkušeností se způsobem eliminace těchto rizik. Více informací ke sběru rizik je možné nalézt u plnění opatření

5.8. Vydán materiál k řízení rizik.¹⁸

Výměna dobré praxe probíhá také během setkání poskytovatelů, v roce 2013 se jednalo např. o témata provoz nových domácností pro lidi s vysokou mírou podpory, hospodaření s penězi v domácnostech, tréninky dovedností nebo workshopy na téma kalkulačka nákladů domácností.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.5 Navázat meziřesortní spolupráci v oblasti vytváření prostředí (řešení exteriéru a dispozičního uspořádání a vnitřního vybavení prostorů) pro osoby se zdravotním postižením a seniory v běžné komunitě.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje, MMR, MPO, MD

MSPV prostřednictvím naplnilo toto opatření vypracováním **Manuálu nejvhodnějšího architektonického a materiálně-technického vybavení sociálních služeb**. Manuál má za cíl podpořit účastníky transformace v hledání takových architektonických řešení a technického vybavení stávajících druhů sociálních služeb, která budou respektovat jak obecné legislativní normy, tak i speciální požadavky spojené s potřebami uživatelů sociálních služeb, zejména těch, kteří vyžadují vysokou míru podpory, a přitom budou odpovídat charakteru běžného bydlení v komunitě.

Manuál vytvořili experti na sociální problematiku ze zařízení, krajů, MPSV, experti na problematiku staveb pro sociální služby z vysokých škol a ze zahraničí, experti z praxe bezbariérových staveb, na požární problematiku, problematiku BOZP a hygienu staveb.

---

¹⁸ Zveřejněn zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=73268&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_5012&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=118108388

Manuál byl vydán v tištěné a elektronické verzi pod názvem Bydlení (nejen) pro lidi se zdravotním postižením¹⁹.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.6 Vytvořit systém podpory programů usnadňujících sociální začleňování v konkrétních komunitách.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV plní toto opatření především realizací celonárodního projektu Podpora transformace sociálních služeb a navazujícího projektu Transformace sociálních služeb (Národního centra podpory transformace sociálních služeb). **V rámci aktivity NC byl vytvořen také Manuál transformace** (více také viz plnění opatření 2.2.).

V roce 2012 byla MPSV v rámci OPLZZ vyhlášena výzva č. 87 na podporu procesu ve fázi přípravy na transformaci pobytové služby sociální péče a podpory procesu ve fázi realizace transformace pobytové služby sociální péče. Celková alokace výzvy činila 70,0 mil. Kč, výzva byla určena pro domovy pro osoby se zvláštním režimem a domovy pro osoby se zdravotním postižením, s výjimkou zařízení podpořených prostřednictvím projektu MPSV. K uzavření příjmu projektů došlo 28. června 2013, do tohoto data bylo postupně v sedmi dílčích uzávěrkách předloženo 30 projektových žádostí. Ve výsledku bylo podpořeno 20 projektů v celkové hodnotě činící přibližně 50,6 mil. Kč.

Další výzvou významnou z hlediska transformace je Podpora sociálních služeb vzniklých po transformaci. Cílem výzvy je podpora sociálních služeb komunitního typu, které vznikly jako výsledek procesu transformace pobytových služeb sociální péče. Snahou je podpořit aktivizaci klientů zařízení a takovou práci, která podporuje

---

¹⁹ Zveřejněn zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=69698&app=NavBar&grp=AtonPortlets&mod=Menu&sta=NavBarMenu&pst=NavBarLightMenu&p1=OID_INT_2328&p2=RoundPanel_BOOL_True&p3=ExpandAll_BOOL_True&p4=ShowRoundPanel_BOOL_True&acode=86425892

samostatnost klientů v rámci jejich možností a rozvíjí jejich schopnosti a dovednosti. Celková částka pro tuto výzvu je 200,0mil. Kč, výzva dosud není uzavřena.

Opatření je dále naplňováno také kraji , které realizují další projekty podporující proces sociálního začleňování v konkrétních komunitách (více informací je uvedeno ve Zprávě Zprávě o procesu podpory transformace v ČR, která je zveřejněna na stránkách <http://www.mpsv.cz/cs/16776>.)

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.7 Zapracovat problematiku deinstitucionalizace a humanizace sociálních služeb do procesu střednědobého plánování sociálních služeb.

Provede: MPSV ve spolupráci s kraji

Termín: do 2013

MPSV plní toto opatření v aktivitách, které se zabývají střednědobým plánováním rozvoje sociálních služeb a začleňováním problematiky deinstitucionalizace a humanizace do tohoto procesu. V roce 2012 byla v rámci pracovní skupiny Podpora deinstitucionalizace na krajské úrovni vypracována Metodika pro plánování sociálních služeb na území kraje v souladu s procesem transformace pobytových zařízení sociálních služeb²⁰. V roce 2013 byly dokončeny analýzy ústavních služeb s názvem Ústavní sociální služby pro osoby s postižením v jednotlivých krajích - Přehled a charakteristika ústavních pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením (13 analýz mimo hl. m. Prahu). Zároveň byla v roce 2013 dopracována doporučení krajům k transformaci ústavní péče v péči komunitní (13 doporučení krajům mimo hl. m. Prahu - podklad pro plánování sociálních služeb). Tato doporučení byla devíti krajům předána během individuálních jednání týkajících

---

²⁰ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=69218&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_6382&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=111579788

se vstupních analýz, v ostatních případech jsou materiály zveřejněny na <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a www.trass.cz²¹.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.8 Ustanovit Meziresortní koordinační skupinu, která bude složena ze zástupců ministerstev, Asociace krajů ČR a Svazu měst a obcí ČR a členů Meziresortní koordinační skupiny k NAP ustanovené na základě usnesení vlády č. 293 ze dne 26. 3. 2008.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: MŠMT, MZ, MV, MSp, MMR, MF, MO, Asociace krajů ČR a Svaz měst a obcí ČR.

MPSV prostřednictvím NC zahájilo činnost meziresortní skupiny Spolupráce pro deinstitucionalizaci, jejímž cílem bylo diskutovat a dávat podněty k jednotlivým aspektům procesu transformace. V roce 2013 proběhla 2 z celkem 6 setkání, k tématům patřilo: financování - existují rozdíly mezi financováním komunitních a ústavních služeb, jaké jsou základní překážky deinstitucionalizace vyplývající ze současného způsobu financování sociálních služeb, spolupráce všech aktérů pro deinstitucionalizaci - komunikace s veřejností. Výstupem z těchto setkání je Sborník pracovní skupiny spolupráce pro deinstitucionalizaci zveřejněný na www.mpsv.cz a www.trass.cz.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.9 Zajistit činnost resortního týmu MPSV k procesu transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb a podpořit činnost regionálních transformačních týmů v krajích ČR.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje ČR

---

²¹ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=83003&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&p1=OID_INT_9043&acode=123508836

MPSV naplňuje ve spolupráci s jednotlivými kraji toto opatření. V každém kraji (mimo hlavní město Prahu) působí regionální transformační tým (dále jen „RTT“), jehož členy jsou převážně vedle pověřených pracovníků sociálních odborů také zástupci zařízení zapojených do projektu Transformace sociálních služeb, zástupci odborů krajských úřadů, do jejichž činnosti proces transformace určitým způsobem zasahuje, např. zástupci odboru majetku, ekonomického, regionálního rozvoje. V některých případech jsou zástupci jiných než sociálních odborů odborníky spolupracujícími s RTT. Činnost a složení RTT byla v roce 2013 přehodnocována v souvislosti s ukončením projektu Podpora transformace a vstupem dalších účastníků do projektu Transformace sociálních služeb. V některých krajích jsou v rámci RTT vytvářeny pracovní skupiny, které zajišťují plnění stanovených úkolů a cílů transformačního procesu.

V rámci RTT týmů byly předávány aktuální informace či řešeny problémy spojené s procesem transformace v daném kraji, popř. transformovaném zařízení. Podrobnější informace k RTT jsou uvedeny ve Zprávě o procesu podpory transformace v ČR zveřejněné na www.mpsv.cz, www.trass.cz.

Opatření bylo splněno .

Opatření:

2.10 Vytvořit expertní platformu složenou ze zástupců relevantních subjektů určenou k podpoře procesu transformace a zajistit její fungování.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: státní správa a samospráva, poskytovatelé sociálních služeb

MPSV plnilo toto opatření organizováním a koordinací činnosti pracovních skupin, setkáváním monitorovací skupiny, pravidelným setkáváním se zástupci krajů a poskytovatelů sociálních služeb zapojených do procesu transformace včetně pořádání regionálních a nadregionálních kulatých stolů.

Více informací **k pracovním skupinám** je uvedeno v plnění u opatření č. 2.1.

V průběhu roku 2013 byly realizovány **regionální a národní kulaté stoly** tematicky zaměřené na transformaci a na aktuální potřebu témat v dané oblasti či lokalitě.

Monitorovací skupina byla součástí projektu Podpora transformace sociálních služeb a byla sestavena ze 16 zástupců - zadavatelů (zástupci krajů, obcí) a poskytovatelů sociálních služeb, MPSV, sociálních partnerů a dalších vybraných zástupců organizací či odborníků působících v oblasti sociálních služeb, komunikace probíhala elektronickou formou.

Bližší informace ze setkání krajů je možné nalézt u plnění opatření 1.2.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.11 Podpořit vznik regionálních strategií transformace a deinstitucionalizace na úrovni krajů ČR.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje

MPSV plní toto opatření při setkáních s kraji a poskytovateli zapojenými do procesu transformace, podporou krajů v začleňování procesu transformace do střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb a tvorbou Metodiky pro plánování sociálních služeb na území kraje v souladu s procesem transformace pobytových zařízení sociálních služeb a tvorbou Doporučení krajům k transformaci ústavní péče v péči komunitní (podklad pro plánování sociálních služeb), např. Moravskoslezský kraj již má vytvořenou ucelenou strategii transformace a deinstitucionalizace, podrobně k jednotlivým krajům ve Zprávě o procesu podpory transformace v ČR²². Vedle Metodiky pro plánování a Doporučení krajům k transformaci ústavní péče v péči komunitní byly v roce 2013 dokončeny analýzy ústavních sociálních služeb pro osoby s postižením v jednotlivých krajích - přehled a charakteristika ústavních pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. Tyto materiály jsou celkem, který e může být podkladem pro tvorbu strategií na úrovni jednotlivých krajů.

Zároveň je otázka řešení strategií deinstitucionalizace na úrovni jednotlivých krajů součástí vstupních a následných analýz prováděných v rámci projektu Transformace sociálních služeb.

V roce 2013 byl dokončen také Manuál transformace, který vedle jiných nástrojů

---

²² Zveřejněno na <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a www.trass.cz

obsahuje i další doporučení k transformaci sociálních služeb v krajích, např. indikátory transformace (Znaky a vodítka deinstitucionalizace – úroveň kraje/obcí).

Podpora procesů plánování dostupnosti sociálních služeb a podpora zavádění a realizace procesu plánování dostupnosti sociálních služeb na místní úrovni byla realizována v roce 2012 MPSV také ve výzvách č. 65 a 78. Ve výzvě č. 65 bylo podpořeno celkem 26 grantových projektů ve výši 45,0 mil. Kč. V roce 2013 byla čerpána přibližně částka ve výši 35 mil. Kč. Ve výzvě č. 78 bylo podpořeno celkem 22 grantových projektů v celkové výši 42 mil. Kč. V roce 2013 projekty čerpaly přibližně 26 mil. Kč. Výzva č. 97 zaměřená na podporu rozvoje komunitního plánování otevřená pro příjem projektů v roce 2012 přinesla v roce 2013 čerpání v přibližné výši 11 mil. Kč, podpořeno bylo celkem 35 projektů v celkové výši 61 mil. Kč.

V oblasti vzdělávání a podpory procesů v sociálních službách byly vyhlášeny i **individuální projekty** krajů – výzva č. 5 a A9. Výzvy jsou zaměřeny také na podporu procesů poskytování sociálních služeb, včetně podpory partnerství na místní a regionální úrovni. V rámci této činnosti jsou především podporovány projekty zaměřené na podporu zavádění procesů plánování dostupnosti sociálních služeb a plánu rozvoje sociálních služeb, podporu transformace pobytových zařízení pro cílové skupiny, zavádění procesu kvality a kontroly poskytování sociálních služeb. Celkem bylo podpořeno v oblasti vzdělávání a v oblasti podpory procesů plánování a rozvoje ve výzvě 5 29 projektů ve výši 488,0 mil. Kč a ve výzvě A9 13 projektů ve výši 117,0 mil. Kč. V roce 2013 projekty čerpaly 85,0 mil. Kč.

Opatření:

2.12 Nastavit regionální a lokální strategie snižování kapacit zařízení sociálních služeb s prvky institucionální péče a vybudovat síť komunitních služeb.

Provede: MPSV ve spolupráci s kraji Termín: do 2013

Spolupráce: kraje

MPSV plnilo toto opatření v aktivitách, které se zabývají střednědobým plánováním rozvoje sociálních služeb a začleňováním problematiky deinstitucionalizace a humanizace do tohoto procesu. V roce 2013 byly dokončeny v každém kraji

analýzy ústavních sociálních služeb pro osoby s postižením v jednotlivých krajích - přehled a charakteristika ústavních pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením (13 analýz, mimo Hlavní město Praha).

Více informací o aktivitách vztahující se k **procesu střednědobého plánování** je uvedeno u plnění předchozího opatření 2.7 a 2.11.

Dále v každém ze 13 krajů zapojených do projektu Podpora transformace sociálních služeb byla koordinace transformace zajištěna regionálním pracovníkem NC, jehož hlavní náplní je koordinace a komplexní zajištění spolupráce všech subjektů zajišťujících transformaci, včetně předávání potřebných informací. Regionální pracovníci byli také aktivně zapojeni do činnosti regionálního transformačního týmu (RTT) daného kraje a spolupracovali na realizaci konkrétních aktivit v rámci tohoto týmu. Činnost regionálních transformačních týmů nadále pokračuje, další informace jsou uvedeny u opatření 2.9.

Opatření je splněno.

Opatření:

2.13 Navázat a zajistit regionální a lokální spolupráci mezi kraji a poskytovateli sociálních služeb v oblasti transformace a deinstitucionalizace služeb sociální péče.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje

MPSV plnilo toto opatření během setkání se zástupci krajů (více informací u plnění opatření 1.2), podporou transformačních týmů v jednotlivých krajích, podporou zavádění transformace do procesu střednědobého plánování rozvoje sociálních služeb na krajské úrovni, realizací regionálních i národních kulatých stolů. Dále bylo toto opatření plněno prostřednictvím aktivit jednotlivých krajů. Prohloubit spolupráci se podařilo rovněž prostřednictvím vzdělávacího programu Řízení transformace pobytových sociálních služeb, kterého se účastnili jak zástupci krajů a místní samosprávy, tak pobytových zařízení a komunitních služeb, a vytvořením prostoru pro komunikaci a spolupráci na předkládaných společných projektech.

K podpoře spolupráce přispěly také Znaky a vodítka deinstitucionalizace, jenž vymezují roli jednotlivých aktérů procesu a jsou základem pro vstupní analýzy, které

během roku 2013 proběhly individuálně se zástupci MPSV u 40 poskytovatelů a 9 krajů. Vstupních analýz na úrovni poskytovatelů se účastnili také zástupci krajů. Byla při nich projednávána i otázka komunikace mezi kraji, poskytovateli a MPSV v jednotlivých krajích a struktury RTT.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.14 Vytvořit doporučený postup v oblasti schvalování provozních řádů v transformovaných sociálních službách pro krajské hygienické stanice.

Provede: MZ ve spolupráci s MPSV

Termín: do 2013

MPSV prostřednictvím NC iniciovalo dialog mezi poskytovateli sociálních služeb (organizace, zařízení), zřizovateli sociálních služeb (krajské úřady) a krajskými hygienickými stanicemi (dále jen „KHS“). Dialog byl zahájen formou seminářů, jejichž cíle, diskutované body (konkrétní účastníci) byly stanoveny ve spolupráci mezi MPSV, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem zdravotnictví.

Již v roce 2012 se uskutečnily 4 semináře věnované tématu schvalování provozních řádů a hygienických norem (Jihlava, Olomouc, Ostrava, Praha). V roce 2012 také proběhla příprava další aktivity věnované tomuto tématu: kulatého stolu pro podporu spolupráce MPSV s dalšími aktéry.

Ministerstvo zdravotnictví ČR vytvořilo doporučený postup v oblasti schvalování provozních řádů v transformovaných sociálních službách pro krajské hygienické stanice.

Opatření je plněno v termínu.

Opatření:

2.15 Zajistit fungování systému sdílení dobré praxe mezi poskytovateli sociálních služeb zaměřeného na transformační a deinstitucionalizační proces vedoucí ke komunitnímu způsobu života jejich uživatelů.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje, poskytovatelé sociálních služeb

MPSV plní toto opatření realizací těchto aktivit:

- setkání se zástupci zařízení zapojených do procesu transformace (více informací o plnění opatření 1.2),
- workshopy pro zařízení,
- systém sdílení dobré praxe – například Sborník dobré praxe, stáže pracovníků atd.,
- činností pracovní skupiny Dobrá praxe²³ v deinstitucionalizaci, která se zaměřovala na identifikaci a vyhodnocování příkladů dobré praxe a sestavení Sborníku dobré praxe (viz plnění opatření 2.2),
- organizování stáží,
- vydávání sborníků, atd.

Workshopy dobré praxe sloužily k výměně, sdílení a předávání zkušeností mezi poskytovateli sociálních služeb. Smyslem této aktivity je inspirovat pracovníky zařízení k realizaci již osvědčených postupů, které usnadňují proces transformace. Jsou zaměřeny na cílovou skupinu: členy regionálních transformačních týmů, pracovníky v přímé péči, pracovníky MPSV a další aktéry transformačního procesu.

V roce 2013 proběhlo 10 workshopů zaměřených na témata např. aktivizace lidí se zdravotním postižením během procesu transformace, bydlení pro lidi se zdravotním postižením, hra jako prostředek ke komunikaci, rozhodování s podporou, způsobilost k právním úkonům – proces navrácení způsobilosti k právním úkonům (svéprávnosti).

Celkově za dobu trvání projektu Podpora transformace sociálních služeb jich bylo 25, Workshopy budou nadále pokračovat v projektu Transformace sociálních služeb.

Stáže pro sdílení zkušeností a osvědčených postupů sloužily k motivaci a rozvoji pracovníků zařízení (dalších aktérů transformace) v procesu transformace sociálních služeb. Stáže byly zajišťovány pro získání zkušeností a sdílení osvědčených postupů například v oblastech: seznámení se s různými typy sociálních služeb, individuální plánování, sociálně terapeutické činnosti, alternativní komunikační dovednosti. Stáže probíhaly v transformovaném zařízení či v organizaci poskytující komunitní sociální

---

²³ Dobrou praxí je postup nebo dílčí krok v procesu transformace sociální služby, který je aplikován v transformujícím se nebo v transformovaném zařízení či v jiné organizaci, zároveň tak přispívá k dosažení cílů transformace a může být inspirativní pro jiná zařízení.

služby (profily pracovních míst, rozdělení kompetencí, směnnost), cílem bylo seznámit se s poskytováním služby osobám s vysokou mírou podpory v malých komunitách. V roce 2013 bylo umožněno účastnit se stáží pracovníkům ze 6 zařízení. Celkově se stáží v letech 2012 a 2013 zúčastnili pracovníci z 16 zařízení. Dále viz plnění opatření 1.4.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

2.16 Posílit preventivní aktivity, které minimalizují přijímání dětí do ústavní péče v souvislosti s Národním akčním plánem k transformaci a sjednocení systému péče o ohrožené děti.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: MŠMT, MZ, MV, MSp, MMR, MF, kraje ČR, poskytovatelé sociálních služeb, poskytovatelé zdravotních služeb a síť služeb pro ohrožené děti

Vznikla pracovní skupina **Děti na cestě z ústavů**, jejímž cílem bylo mimo jiné navrhnout postupy pro prevenci umístování dětí do ústavní péče a vymezit typy a potřebný rozsah služeb v komunitě tak, aby i děti se zdravotním postižením žijící v ústavní péči měly možnost být zapojeny zpět do života komunity. Výstupy pracovní skupiny²⁴ jsou popsány v rámci opatření 2.1, stejně jako další aktivity probíhající v rámci projektů Transformace sociálních služeb a Podpora transformace sociálních služeb vůči poskytovatelům a krajům zapojeným do projektu.

Preventivní opatření ke snížení počtu dětí umístovaných na náhradní ústavní péče, včetně dětí se zdravotním postižením, jsou jednak zahrnuta v Národní strategii ochrany práv dětí a prováděcím Akčním plánem, jednak jsou součástí schválené novelizace zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, která byla s účinností od 1. 1. 2013 provedena zákonem č. 401/2012 Sb. Novela zákona č. 359/1999 Sb. upravuje činnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí, oblast

²⁴ Výstupy zveřejněny zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=37439&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&p1=OID_INT_8993&acode=55709604

pověřených osob k výkonu sociálně-právní ochrany dětí (služby) a oblast náhradní rodinné péče s důrazem na úpravu zákonných podmínek pro podání návrhu na nařízení ústavní výchovy nebo svěřeni dítěte do péče zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a na zamezení umístění dítěte do náhradní péče zařízení pouze z důvodu materiální nedostatečnosti rodiny. Novela vytváří předpoklady pro širší zapojení pomáhajících organizací do řešení případů ohrožených rodin s dětmi a zakotvuje povinnost orgánu sociálně-právní ochrany dětí postupovat podle stanoveného individuálního plánu ochrany dítěte, který má za cíl setrvání dítěte v jeho přirozeném prostředí anebo co nejrychlejší návrat dítěte do tohoto přirozeného prostředí. Vedle individuálního plánu ochrany dítěte upravuje novela zákona č. 359/1999 Sb. rovněž další preventivní metody sociální práce orgánů sociálně-právní ochrany dětí, jako je průběžné vyhodnocování situace dítěte a jeho rodiny a projednávání situace rodiny v rámci případových konferencí. Podrobnosti k individuálnímu plánu ochrany dítěte a k vyhodnocování situace dítěte jsou stanoveny v prováděcí vyhlášce MPSV k zákonu č. 359/1999 Sb.

Součástí výše uvedené novely zákona o sociálně-právní ochraně dětí je i doprovodná novelizace zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, kde se omezuje doba trvání ústavní výchovy dítěte nejdéle na dobu 3 let, s možností prodloužení na základě nového rozhodnutí soudu. Jedná se o významný průlom do dosavadní úpravy nařizování ústavní výchovy, jejíž trvání není soudem ani zákonem nijak předem časově ohraničeno a soud je pouze povinen přezkoumávat v půlročních intervalech důvody nařízení ústavní výchovy, aniž by musel vydávat nové rozhodnutí ve věci. V souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, Ústavního soudu ČR a Nejvyššího soudu ČR se dále novelou do zákona o rodině výslovně doplňuje, že důvodem pro nařízení ústavní výchovy dítěte nemohou být nedostatečné bytové nebo majetkové poměry rodičů dítěte nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte, jestliže jsou jinak rodiče způsobilí zabezpečit řádnou výchovu dítěte a plnění svých povinností vyplývajících z rodičovské zodpovědnosti. Z dalších opatření ke snížení počtu dětí se zdravotním postižením, které jsou umísťovány do náhradní ústavní péče, je v rámci Národní strategie a prováděcího Akčního plánu stanoveno zejména:

- Zpracování analýzy služeb pro děti se zdravotním postižením jako součást komplexní analýzy systému péče o ohrožené děti (termín 12/2013),

- Vytvoření metodik, které definují metody sociální práce a služeb pro děti se zdravotním postižením, a jejich pilotní ověření (termín 12/2014),
- Transformace pobytových služeb pečujících o děti se zdravotním postižením na poskytovatele terénních a ambulantních služeb (termín 12/2015),
- Novelizace zákonné úpravy, která zajistí, že dítě nebude odděleno od rodinného prostředí z důvodu zdravotního postižení (termín 12/2014),
- Legislativní úprava podpory náhradní rodinné péče o děti se zdravotním postižením (realizováno zákonem č. 401/2012 Sb., s účinností od 1. 1. 2013),
- Legislativní ukotvení věkové hranice, do které nelze děti umísťovat do ústavní péče (3 roky věku od roku 2015, 7 let věku od roku 2017).

Opatření je plněno částečně.

Opatření:

2.17 Vytvořit informační, analytickou a metodologickou základnu o procesech transformace a deinstitucionalizace.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: MŠMT, MZ, MV, MSp, MMR, MF, MO, kraje ČR, poskytovatelé sociálních služeb, poskytovatelé zdravotních služeb a síť služeb pro ohrožené děti

V roce 2013 byly dokončeny analýzy procesu transformace, které jsou podrobně popsány u opatření 1.5. Výstupy z pracovních skupin jsou shrnuty v popisu plnění opatření 2.1, další metodiky jsou uvedeny v opatření 2.2. Nejdůležitější metodiky a nástroje obsahuje výsledný Manuál transformace, viz opatření 2.2. Manuál byl také vydán v tištěné podobě s příloženým CD s nejdůležitějšími výstupy, dále je přístupný na webových stránkách²⁵, kde jsou také zveřejněné veškeré materiály tvořící

²⁵ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=69698&app=NavBar&grp=AtonPortlets&mod=Menu&sta=NavBarMenu&pst=NavBarLightMenu&p1=OID_INT_2328&p2=RoundPanel_BOOL_True&p3=ExpandAll_BOOL_True&p4=ShowRoundPanel_BOOL_True&acode=86425892

informační, metodologickou a analytickou základnu o procesech transformace a deinstitucionalizace.

Opatření bylo splněno.

Cíl 3

Podpora poskytovatelů sociálních služeb, jejich zaměstnanců, uživatelů a dalších subjektů při transformaci institucionální péče zejména směrem k poskytování sociálních služeb v souladu s individuálními potřebami uživatelů služeb prostřednictvím dotačních programů.

Opatření:

3.1 Zaměřit investiční dotační programy tak, aby podporovaly výstavbu pouze pobytových zařízení s humanizujícími prvky (tj. zejména domácností s kapacitou do 6 uživatelů při maximálním počtu 3 domácností blízko sebe, umístění zařízení v přirozené komunitě a dodržující soukromí a zájmy jednotlivých uživatelů, a to formou výstavby nových nebo rekonstrukcí starých objektů).

Provede: MPSV

Termín: průběžně od 2010

Spolupráce: kraje, regionální rady regionů soudržnosti

Toto opatření je plněno prostřednictvím zaměření finančních prostředků poskytovaných v IOP (více informací viz I. část této zprávy) a definování tohoto programu v rámci jednotlivých domácností.²⁶

Dále jsou také poskytovány konzultace k IOP podporující přípravu projektů, které jsou v souladu s Kritérii transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče. Konzultace se zaměřují především na zprostředkování pochopení projektového záměru mezi architekty a projektanty za účelem vypracování kvalitní projektové dokumentace, která zajistí, že vystavované/rekonstruované/nakupované objekty plně odpovídají účelu

---

²⁶ Více informací viz: <http://www.mpsv.cz/cs/5485>

transformace, zamezení ústavních prvků v dispozicích objektů, podporu soukromí jednotlivých uživatelů a individuální přístup k jednotlivým objektům dle přání a potřeb uživatelů na rozdíl od uniformity dřívějších ústavních objektů.

Bylo provedeno zhodnocení dotačních programů z pohledu deinstitucionalizace v rámci Analýzy dotačních titulů a přidělených finančních prostředků a analýzy Zhodnocení dotačních titulů MPSV na podporu sociálních služeb z pohledu deinstitucionalizace

Opatření je plněno průběžně.

3.2 Zaměřit dotační programy tak, aby podporovaly rozvoj terénních a ambulantních služeb, které umožňují uživatelům setrvání v přirozeném prostředí.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Byla vytvořena analýza stávajících dotačních programů s ohledem na to, zda podporují rozvoj terénních a ambulantních služeb, které umožňují uživatelům setrvání v přirozeném prostředí. Také vznikla doporučení pro zaměření dotačních programů na úrovni státu, krajů a obcí tak, aby podporovaly deinstitucionalizaci a rozvoj komunitních služeb (zejm. Znaky a vodítka deinstitucionalizace) a Doporučení státu pro deinstitucionalizaci sociálních služeb.

V rámci Principů a priorit dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb vyhlášených v roce 2012 na rok 2013 (ale i na rok 2014 v roce 2013) byly přímo stanoveny dvě zásady, které se týkají výše uvedeného požadavku, a to „podpora terénních a ambulantních služeb sociální péče“ (zde MPSV požaduje další podporu uvedených služeb zhruba do úrovně 100% částky přidělené na tyto formy služeb sociální péče v roce 2012 na jednotlivé kraje, a to na úkor financování pobytových služeb sociální péče) a „podpora pobytových služeb sociální péče realizující kroky vedoucí k deinstitucionalizaci a humanizaci“.

Opatření je plněno průběžně.

Opatření:

- 3.3 Provést analýzu státních dotačních programů a programů financovaných z EU zaměřených na cílové skupiny s cílem sjednotit přístup jednotlivých resortů v rámci řešené problematiky.

Provede: MPSV

Termín: 2011

Spolupráce: kraje, regionální rady regionů soudržnosti, MMR

Splněno v roce 2011. Analýza byla dále aktualizována v roce 2012. V roce 2012 byl jako součást analýz ústavů v krajích zjištěn stav zdrojů financí pro ústavní služby, jak provozních, tak investičních, včetně zdrojů EU. Analýzy jsou zveřejněny pod názvem Ústavní sociální služby pro osoby s postižením v jednotlivých krajích - Přehled a charakteristika ústavních pobytových sociálních služeb pro osoby se zdravotním postižením. V roce 2013 byla dále vytvořena analýza Zhodnocení dotačních titulů MPSV na podporu sociálních služeb z pohledu deinstitucionalizace.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

- 3.4 Zohlednit již probíhající transformační proces při rozhodování o dotacích pro poskytovatele sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje

MPSV zohledňuje již probíhající proces transformace sociálních služeb při rozhodování o dotacích pro poskytovatele sociálních služeb. Poskytovatelé mají možnost skutečnost, že jsou zapojeni do procesu, zahrnout do žádosti o dotaci, tato skutečnost byla podle dokumentu Principy a priority dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2013 posuzována a hodnocena. Tento proces je zohledněn také ve vyhlášených Principech a prioritách dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2014, a to především v principu:

„Podpora pobytových služeb sociální péče realizující kroky vedoucí k deinstitucionalizaci a humanizaci“

Opatření je plněno průběžně.

Opatření:

3.5 Zaměřit dotační programy tak, aby podporovaly vznik a rozvoj pobytových služeb s kapacitou do 6 osob pro specifické cílové skupiny (osoby s chronickým duševním onemocněním, osoby se závislostí na alkoholu, osoby se závislostí na návykových látkách či závislostí ohrožené, osoby bez příjmů).

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Toto opatření není v rámci dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb (dle § 101 zákona č. 108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) přímo realizováno. V rámci dotačního řízení je pouze zohledňováno zapojení sociálních služeb, resp. poskytovatelů sociálních služeb, do procesu transformace (viz opatření 3.7) – viz plnění předešlých opatření.

Opatření je plněno částečně

Opatření:

3.6 Zajistit, aby finanční prostředky z Evropských strukturálních fondů nebyly použity k budování nových segregujících institucí a aby jejich využití bylo vázáno na proces transformace, humanizace a deinstitucionalizace veřejných služeb vedoucí směrem ke komunitní péči.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: MMR, MZ, kraje ČR

Prostředky z Evropského fondu pro regionální rozvoj - IOP - byly zaměřeny na podporu procesu transformace a deinstitucionalizace (viz I. část této zprávy v rámci nástrojů k naplňování). Priority pro další programovací období jsou v současné době teprve vyjednávány a záměry jsou prosazovány v souladu s tímto opatřením. Cílem

MPSV je i nadále podporovat tento trend nejen v programech, které administruje MPSV, ale i v programech administrovaných jinými subjekty.

Opatření je plněno průběžně.

Opatření:

3.7 Zohlednit při podpoře státních dotačních programů v příštích pěti letech sociální služby, které vzniknou v návaznosti na provedenou transformaci pobytových zařízení.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

V rámci dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb (dle § 101 zákona č. 108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů) realizovaného v minulých letech bylo k sociálním službám, které prošly nebo procházely procesem transformace či vznikly jako výsledek tohoto procesu, přístupováno specificky. Všechny tyto sociální služby byly v rámci dotačního řízení podpořeny, a to ve vyšší než průměrné míře uspokojení požadavku na dotaci u sociálních služeb stejného typu u jiných poskytovatelů. Tento přístup přitom vychází z premisy zvýšených nákladů dotčených sociálních služeb v určitém (přechodném) období transformace. Stejně tak i v následujícím dotačním roce bude toto opatření naplňováno, a to v návaznosti na Priority rozvoje sociálních služeb pro období 2009-2012 (v tomto dokumentu je oblast transformace služeb sociální péče uvedena jako jedna z prioritních os) a v návaznosti na dokument Principy a priority dotačního řízení na podporu poskytování sociálních služeb v roce 2013 a 2014 schválený vedením resortu, v němž se ministerstvo zavázalo nadále nepodporovat navyšování kapacit pobytových služeb sociální péče na úkor služeb terénních a ambulantních, ovšem s výjimkou změn souvisejících s procesem transformace.

Opatření je plněno průběžně.

Cíl 4

Podporovat proces zkvalitňování životních podmínek uživatelů stávajících ústavních zařízení sociální péče

Opatření:

- 4.1 Podporovat proces zavádění standardů kvality do zařízení sociálních služeb.
Provede: MPSV Termín: do 2013

MPSV ve spolupráci s kraji plnilo toto opatření tím, že organizovalo vzdělávací programy - semináře, workshopy, supervizní setkání, externí konzultantskou podporu a monitorovací návštěvy pro jednotlivé aktéry procesu transformace. V rámci NC bylo také provedeno modelové hodnocení kvality poskytovaných sociálních služeb ve 33 zařízeních zapojených do projektu Podpora transformace sociálních služeb. Z těchto hodnocení byla sestavena souhrnná Závěrečná zpráva, která shrnuje výsledky a poznatky.²⁷ Na dvou workshopech byli s výsledky aktivity seznámeni odborníci z oblasti výkonu inspekce kvality sociálních služeb (pracovníci krajských úřadů a Úřadu práce ČR), dále na toto téma proběhlo v roce 2013 setkání s inspektory kvality sociálních služeb Úřadů práce.

Všechny formy aktivit vzdělávání - semináře, workshopy a supervizní setkání ve svém obsahu nesou požadavek na zkvalitnění životních podmínek uživatelů. Více informací ke vzdělávacím programům a jejich konkrétnímu tematickému obsahu je uvedeno v bodě 1.4, k supervizi v bodě 5.1.

V oblasti vzdělávání a podpory procesů v sociálních službách byly MPSV vyhlášeny i **individuální projekty** krajů – výzva č. 5 a A9. Výzvy jsou zaměřeny také na podporu procesů poskytování sociálních služeb, včetně podpory partnerství na místní a regionální úrovni. V rámci této činnosti jsou především podporovány projekty zaměřené na podporu zavádění procesů plánování dostupnosti sociálních služeb a plánu rozvoje sociálních služeb, podporu transformace pobytových zařízení pro cílové skupiny, zavádění procesu kvality a kontroly poskytování sociálních služeb. Celkem bylo podpořeno v oblasti vzdělávání a v oblasti podpory procesů plánování

---

²⁷ Zpráva je zveřejněna zde: www.trass.cz.

a rozvoje ve výzvě 5 29 projektů ve výši 488,0 mil. Kč a ve výzvě A9 13 projektů ve výši 117,0 mil. Kč. V roce 2013 projekty čerpaly 85,0 mil. Kč.

V rámci systémového projektu Inovace systému kvality sociálních služeb jsou poskytovatelé sekundární cílovou skupinou, ale aktivity projektu je významně ovlivňují a průběžně se do nich zapojují. Jednalo se zejména o aktivity, které byly spojeny s aktualizací standardů kvality sociálních služeb, kdy se zapojovali do ohniskových a konzultačních skupin, které byly realizovány v rámci celé ČR²⁸. Tento cíl je ukončen a MPSV nadále pracuje s výstupy s cílem novelizovat prováděcí předpis zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Dalšími relevantními aktivitami byly metodické dny pro zaměstnance krajských úřadů, krajských poboček ÚP a specializované odborníky (v průběhu roku 2012/2013 jich proběhlo 12). Řada z nich byla zaměřena na dílčí témata standardů kvality sociálních služeb²⁹. S cílem zkvalitnit a profesionalizovat inspekce poskytování sociálních služeb byl v roce 2012 - 2013 realizován vzdělávací program v rozsahu 150 hodin pro zaměstnance KRP ÚP ČR. Tvořila ho teoretická a praktická část. Bylo realizováno 45 lektorovaných inspekcí u poskytovatelů sociálních služeb. V průběhu realizace projektu se taktéž aktualizují a zpracovávají pravidla pro inspekci poskytování sociálních služeb.

Další aktivity v této oblasti vyvíjejí kraje - bližší informace o jednotlivých aktivitách krajů jsou uvedeny v části 3. této zprávy.

Další aktivity v této oblasti vyvíjejí kraje v rámci svých projektů zaměřených na zvyšování kvality a kompetencí pracovníků působících v sociálních službách.

Opatření je plněno průběžně.

Opatření:

4.2 Vytvořit systém (metodik) individuálního posouzení situace uživatelů stávajících pobytových zařízení za účelem nalezení a uplatnění možností zkvalitnění jejich života.

Provede: MPSV ve spolupráci MZ a MŠMT Termín: do 2013

²⁸ Dílčí výstupy jsou zveřejněny zde: <http://www.mpsv.cz/cs/13705>

²⁹ Výstupy jsou zveřejněny zde: <http://www.mpsv.cz/cs/13712>

MPSV plnilo toto opatření tím, že vypracované doporučené postupy byly aplikovány vzdělávacími aktivitami zaměřenými na vzdělávání pracovníků transformujících se zařízení, realizací individuálního posuzování a činností pracovní skupiny Individuální posuzování.

V rámci projektu byl zpracován Doporučený postup č. 1/2010 Posuzování míry nezbytné podpory uživatelů, který byl následně na základě výstupů pracovních skupin Vyhodnocování potřebné podpory a Specifika lidí s tělesným, zrakovým postižením a Transformace služeb pro osoby s duševním onemocněním zrevidován tak, aby byl použitelný pro další cílové skupiny uživatelů sociálních služeb. Výsledný nástroj se skládá z dotazníku a metodiky pro pracovníky, kteří provádějí zjišťování míry nezbytné podpory s uživateli. Dosud byla posouzena potřebná míra podpory u více než 3700 uživatelů, včetně opětovného přehodnocení nezbytné míry podpory. Další poskytovatelé byli ve způsobu vyhodnocení míry podpory v roce 2013 zaškoleni. Z přehodnocování míry podpory obvykle vyplývá zjištění nižší míry potřeby podpory, než jak bylo původně stanoveno zařízením. Výsledky posouzení slouží jako podklad pro individuální plánování služeb jednotlivým uživatelům a pro nastavení podoby a rozsahu sociálních služeb po transformaci (druh, kapacita, počet pracovníků apod.).

Dále vznikl Doporučený postup č. 7/2009 Základní zjišťované údaje pro posuzování uživatelů. Doporučené postupy jsou zveřejněny také na webovém portálu MPSV (zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8496>).

Vedle těchto doporučených postupů byl vytvořen a otestován nástroj Evaluace nového stavu uživatelů, který slouží k opakovanému zjišťování a zachycení změn v životě lidí, kteří jsou klienty transformující se pobytové sociální služby v průběhu transformace zařízení. Více o tomto nástroji je uvedeno v kapitole opatření 2.1 a 2.2.

Tyto metodiky a nástroje jsou nadále po zaškolení používány poskytovateli v rámci projektu Transformace sociálních služeb.

Na téma individuálního posuzování proběhl také vzdělávací program (více informací v plnění opatření 1.4.). Byla vytvořena metodika k tomuto vzdělávacímu programu³⁰, která je nadále používána poskytovateli v transformaci.

---

³⁰ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=93034&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_2927&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=149971180

Opatření je splněno.

Opatření:

4.3 Ve spolupráci s kraji zajistit dostupnost a úzkou spolupráci odborníků, kteří budou schopni provádět odbornou diagnostiku – zejména neurologickou, psychiatrickou, psychologickou, sociální, pedagogickou.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje, MZ, MŠMT

MPSV plní toto opatření spoluprací odborníků (např. speciálních pedagogů) při posuzování nezbytné míry podpory, realizací různých druhů vzdělávacích aktivit, mapování a zajišťování potřeb externích konzultací v jednotlivých zařízeních, pořádáním tematických vzdělávacích workshopů. Dále jsou v jednotlivých krajích a zařízeních ustanoveny MTT a RTT.

Externí konzultantská podpora je poskytována formou jednodenních až dvoudenních konzultací přímo v zařízení. Pracovníci měli možnost získat odbornou podporu např. na témata: principy chráněného bydlení, práva uživatelů v souvislosti s transformací, alternativní a augmentativní komunikace, zaměstnávání klientů, financování sociální služby, PR aktivitami, změnami v souvislosti s novým občanským zákoníkem.

V rámci jednotlivých zařízení i krajů byla mapována potřeba externích konzultací odborníků, a to zejména během vstupních analýz na začátku projektu Transformace sociálních služeb. Na základě toho byli prostřednictvím otevřené výzvy vyhledáni experti, kteří budou tuto podporu zajišťovat.

Někteří poskytovatelé podle potřeby využívali odborníky při hodnocení nezbytné míry podpory, jednalo se například o sociální pracovnice, speciální pedagogy, ergoterapeuty.

Byly ustanoveny multidisciplinární RTT a MTT – více informací viz část 5.

V každém zařízení zapojeném do projektu jsou ustanoveny multidisciplinární transformační týmy. Týmy jsou zpravidla 9 členné a jsou tvořeny zástupci zařízení, případně zástupcem zřizovatele. Účelem setkávání těchto týmů je tvorba

transformačních plánů a následně plnění jednotlivých kroků při plnění transformačního procesu v daném zařízení.

Opatření je splněno.

Opatření:

4.4 Vytvořit systém (metodiku) přechodu uživatelů do jiných typů služeb včetně úplného opouštění sítě sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV plnilo toto opatření tvorbou Manuálu transformace, předáváním zkušeností mezi jednotlivými poskytovateli a podporou při tvorbě transformačního plánu, který obsahuje také část plánující přípravu na přestěhování uživatelů a přesun zdrojů, a dalšími aktivitami uvedenými níže.

Více informací o **Manuálu transformace** je uvedeno v plnění opatření 2.2.

Způsob stěhování klientů, využití služeb a přesun zdrojů řeší vždy konkrétní Transformační plán. Návrh tohoto systému alternativních služeb zpracovává multidisciplinární transformační tým.

MPSV nadále podporuje zařízení při tvorbě transformačních plánů a při volbě alternativních služeb a přechodu uživatelů do jiných služeb v rámci transformace. Každé zařízení zapojené do projektu Transformace sociálních služeb vytvářející transformační plán má dlouhodobého konzultanta, kterým je zkušený expert v oblasti transformace. Konzultant napomáhá vytvářet transformační plán, připomínkuje příslušné kapitoly a konzultuje s vedením zařízení a zřizovateli sestavení transformačního plánu. MPSV v rámci projektu Transformace sociálních služeb také umožňuje poskytovatelům využívat i externí experty na danou oblast; předávat zkušenosti v rámci setkání se zástupci poskytovatelů, krajů, aj.

V rámci projektu podpořeného z ESF byla vytvořena metodika pro přechod uživatelů z ústavu do běžného prostředí (Instand)³¹.

Opatření bylo splněno.

---

³¹ Zveřejněno zde: <http://www.instand.cz/metodika-pripravne-a-realizacni-faze-prechodu-uzivatelu-socialnich-sluzeb.html>

Opatření:

4.5 Vytvořit systém (metodiky) a program přípravy a vzdělávání zaměstnanců na podporu poskytování služeb podle individuálních potřeb uživatelů zaměřené na přechod do nového systému poskytování sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV naplňovalo toto opatření tvorbou a sběrem postupů a doporučeními pro pracovníky, kteří transformaci realizují, jednotlivými vzdělávacími aktivitami - dlouhodobými vzdělávacími programy, kurzy, školeními, workshopy, prostřednictvím supervizních setkání nebo intervizí, která byla realizována přímo zařízeními. Další informace o vzdělávacích aktivitách uvedeny u plnění opatření 1. 4. Tři ze čtyř dlouhodobých vzdělávacích programů získaly akreditaci MPSV (pro pracovníky v přímé péči o uživatele; pro pracovníky zajišťující posouzení potřeb uživatelů, řízení transformace). Osnovy všech čtyř vzdělávacích programů, metodiky i závěrečné zprávy jsou zveřejněny³² a jsou k využití všem dalším vzdělávacím institucím i zájemcům z řad poskytovatelů sociálních služeb či dalších subjektů. **Manuál transformace** - informace k tomuto manuálu je uvedena u plnění opatření 2.2.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

4.6 Zajistit fungování systému poskytování metodické podpory v procesu transformace institucionální péče poskytovatelům a zadavatelům sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV naplňovalo opatření realizací projektů Podpora transformace sociálních služeb a Transformace sociálních služeb. Na základě těchto projektů proběhly vzdělávací aktivity (například vzdělávací programy, workshopy, výměna dobré praxe

---

³² Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=33231&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&p1=OID_INT_2760&p2=RoundPanel_BOOL_True&acode=49448100

a vytváření sborníků dobré praxe, organizování stáží – viz opatření 1.4), vytváření metodických postupů a manuálů (viz opatření 2.2), setkávání se zástupci krajů a zařízení zapojených do projektu (viz opatření 1.2) a poskytování konzultací (viz opatření 2.3 a 3.11). MPSV také podporovalo činnost transformačních týmů na úrovni zařízení a krajů (RTT a MTT), které přispívají k předávání metodických postupů pro řádné zajištění transformace. Transformační týmy jsou složeny multidisciplinárně, z odborníků na sociální práci, řízení procesu, financování a dalších oblastí nezbytných pro řádné metodické zajištění a realizaci procesu. Více informací o jednotlivých transformačních týmech je uvedeno v části 3. MPSV plní toto opatření také prostřednictvím akreditace vzdělávacích kurzů v této oblasti.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

- 4.7 Zajistit systematickou podporu neformálním pečujícím osobám (především rodinným pečovatelům) tak, aby se zabezpečila kvalita péče jimi poskytovaná, jakož i kvalita jejich života.

Provede: MPSV

Termín: 2013 – 2015

MPSV plnilo toto opatření sestavením a činností pracovní skupiny pečující osoby – jejich role v procesu transformace, pořádáním kulatých stolů v jednotlivých krajích na téma pečujících osob a jejich situace a vytvářením dílčích studií.

Činnost pracovní skupiny³³: zpracovala výstupy – doporučení, týkající se mapování situace pečujících osob (více viz cíl 2, opatření 2.1); formou focus group mapovala a pojmenovávala současné problémy pečujících osob, dávala je do souvislosti s transformací sociálních služeb a přenášela zjištění a diskuse do prostředí svépomocných skupin a na kulaté stoly ; zpracovala dotazník ke zjišťování situace pečujících osob v ČR. Výstupem pracovní skupiny Pečující osoby je materiál obsahující podklady pro zadání analýzy stavu a potřeb pečujících osob v ČR v kontextu transformace, přehled potřeb pečujících osob a doporučení pro zapojování pečujících osob do diskuse o podobě a síti sociálních služeb.

---

³³ Více informací:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=39689&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_5497&p2=Header_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&p4=VPath_STRING_&acode=63979040

Dále vznikla studie Příspěvek k situaci osob pečujících o osoby s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a o osoby s poruchami autistického spektra³⁴.

Také tím, že jsou rodinní příslušníci osob se zdravotním postižením informováni o postupu transformace zařízení a pracovníci zařízení jsou podporováni v tom, aby jim dávali dostatek informací a podpory (např. jsou zapojeni v procesu individuálního vyhodnocování potřebné míry podpory, jsou zváni na setkání opatrovníků a blízkých osob, tvoří informační materiály). Zapojování a účast rodinných příslušníků a dalších blízkých či pečujících osob bylo zhodnoceno při činnosti pracovní skupiny pro Zpracování indikátorů hodnocení Kritérií transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb.

Novelou zákona o sociálně-právní ochraně dětí, provedenou zákonem č. 401/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013, byla upravena podstatná legislativní opatření k zajištění systematické podpory pěstounům a jiným osobám pečujícím, do jejichž náhradní rodinné péče je svěřeno dítě nebo děti se zdravotním postižením. V oblasti sociálního zabezpečení se nově upravují a valorizují dávky pěstounské péče, včetně zvýhodněných nároků pro pěstounské rodiny, které pečují o děti se zdravotním postižením. Odměna pěstouna činí nově 20 000 Kč měsíčně, jestliže pěstoun pečuje alespoň o 1 dítě, které je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost) nebo ve stupni III (těžká závislost) nebo ve stupni IV (úplná závislost). Za každé další dítě svěřené do péče osoby pečující se odměna pěstouna podle písmena zvyšuje o 4 000 Kč. Příspěvek na úhradu potřeb dítěte činí v případě péče o dítě se zdravotním postižením (Kč/měsíc):

34

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=40069&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9143&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=64591600

Dítě ve věku	Dítě ve stupni závislosti I (lehká závislost)	Dítě ve stupni závislosti II (středně těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti III (těžká závislost)	Dítě ve stupni závislosti IV (úplná závislost)
Do 6 let	4 650	5 550	5 900	6 400
6 – 12 let	5 650	6 800	7 250	7 850
12 – 18 let	6 450	7 800	8 300	8 700
18 – 26 let	6 750	8 100	8 600	9 000

Pěstounům a dalším osobám pečujícím, včetně pěstounů zajišťujících náhradní rodinnou péči o dítě se zdravotním postižením, svědčí podle § 47a zákona č. 359/1999 Sb. následující práva a povinnosti:

- právo na poskytnutí trvalé nebo dočasné pomoci při zajištění osobní péče o svěřené dítě; tato pomoc spočívá zejména v zajištění krátkodobé péče
  - po dobu, kdy je osoba pečující nebo osoba v evidenci uznána dočasně práce neschopnou nebo při ošetřování osoby blízké,
  - při narození dítěte,
  - při vyřizování nezbytných osobních záležitostí,
  - při úmrtí osoby blízké,
- právo na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě nebo děti, která je přiměřená věku dítěte, v rozsahu alespoň 14 kalendářních dnů v kalendářním roce, jestliže svěřené dítě dosáhlo alespoň věku 2 let,
- právo na zprostředkování psychologické, terapeutické nebo jiné odborné pomoci alespoň jednou za 6 měsíců,
- právo na zprostředkování nebo zajištění bezplatné možnosti zvyšovat si znalosti a dovednosti podle písmene f),
- právo na pomoc při plnění povinností podle písmene h), včetně pomoci při zajištění místa pro uskutečňování styku oprávněných osob s dítětem a při zajištění asistence při tomto styku,

- o povinnost zvyšovat si znalosti a dovednosti v oblasti výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin v době 12 kalendářních měsíců po sobě jdoucích.

K provedení výše vyjmenovaných práv a povinností jsou s pěstouny sjednány **dohody o výkonu pěstounské péče**, ve kterých se konkretizují podmínky výkonu pěstounské péče podle specifických potřeb konkrétní pěstounské rodiny. Dohodu o výkonu pěstounské péče sjedná s pěstounem příslušný orgán sociálně-právní ochrany dětí v místě bydliště pěstouna, anebo se souhlasem tohoto orgánu jiný obecní úřad, obecní úřad obce s rozšířenou působností, krajský úřad anebo pověřená fyzická či právnická osoba. Orgánu nebo osobě, která s pěstounem uzavře dohodu o výkonu pěstounské péče, náleží **státní příspěvek na výkon pěstounské péče** ve výši 48,0 tis. Kč za kalendářní rok, který je určen na úhradu nákladů spojených s poskytováním pomoci a poradenství pěstounovi či jiné osobě pečující.

V průběhu roku 2013 byly postupně dohody uzavřeny se všemi pěstouny, vyplácený státní příspěvek na výkon pěstounské péče zajišťuje vznik nových služeb pro zkvalitnění výkonu pěstounské péče.

Od 1. 1. 2013 mají orgány sociálně-právní ochrany dětí povinnost vyhodnocovat situaci dítěte v případě, že se jedná o dítě ohrožené a na základě vyhodnocení sestavovat individuální plánu péče. V roce 2013 byly orgány sociálně právní ochrany metodicky při vyhodnocování vedeny a školeny. Na základě pilotního vyhodnocení 30 dětí umístěných v domovech pro osoby se zdravotním postižením byly zmapovány druhy služeb, které by tyto děti potřebovaly, aby mohly žít v komunitě.

Opatření je plněno průběžně.

Opatření:

4.8 Aktualizovat doporučený postup – Kritéria transformace humanizace a deinstitucionalizace sociálních služeb – pro cílové skupiny seniorů a lidí s duševním onemocněním.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: státní správa a samospráva, poskytovatelé sociálních služeb

MPSV naplnilo toto opatření tím, že zajistilo činnost expertní pracovní skupiny Zpracování indikátorů hodnocení Kritérií transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče a metodiky jejich naplňování. Jedním z úkolů této pracovní skupiny byla aktualizace doporučeného postupu **Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče**, dalším bylo vytvoření **metodiky jejich naplňování**. Oba materiály byly dokončeny v roce 2013. Aktuální Kritéria komunitních sociálních služeb navazují na Kritéria transformace, humanizace a deinstitucionalizace vybraných služeb sociální péče (MPSV, 2011). Vznikly s využitím zkušeností z dosavadního průběhu transformace ústavní péče v péči komunitní v České republice i v zahraničí a byly také vytvořeny podle doporučení odborníků podílejících se na transformaci. Metodika pro zařízení v transformaci – postupy podle znaků a vodítek deinstitucionalizace – vychází také z dalšího nově vytvořeného nástroje, kterým jsou **Znaky a vodítka deinstitucionalizace**. S pomocí Znaků a vodítek mohou pracovníci zařízení v transformaci sledovat a vyhodnocovat průběh transformace a zaměřovat se na její úspěšné a kvalitní provedení. Nástroj je použitelný i na úrovni obce a kraje a také na úrovni státu. Všechny tři materiály tvoří celek a jsou základem pro Manuál transformace³⁵.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

4.9 Identifikovat uživatele sociálních služeb žijící v zařízení s prvky institucionální péče, kteří mají aktivní zájem o podporu svého života prostřednictvím komunitních služeb.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

Spolupráce: kraje

---

³⁵ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=69698&app=NavBar&grp=AtonPortlets&mod=Menu&sta=NavBarMenu&pst=NavBarLightMenu&p1=OID_INT_2328&p2=RoundPanel_BOOL_True&p3=ExpandAll_BOOL_True&p4=ShowRoundPanel_BOOL_True&acode=86425892

MPSV plnilo opatření tím, že v rámci tvorby transformačních plánů zařízení jsou mapovány potřeby a přání uživatelů služeb. Rovněž prostřednictvím individuálního plánu uživatele je zjišťován zájem, přání zapojit se do běžného způsobu života a případným využitím komunitních služeb. Pracovníci v jednotlivých zařízeních vždy na počátku procesu mapují rodinné vazby uživatelů (kořeny, odkud uživatel pochází), motivaci uživatele, jakou službu bude preferovat v návaznosti na jeho schopnosti a možnosti. Uživatelům jsou také předávány potřebné informace, ale i zkušenosti s chodem nových služeb (např. možnost krátkodobého využívání chráněného bydlení). Na základě zhodnocení přání, potřeb, schopností a možností jednotlivých uživatelů je zpracována příslušná kapitola transformačního plánu, ve které se odráží zjištěné skutečnosti. Více informací je uvedeno v části 4.2.

K posuzování nezbytné míry podpory je využíváno **Doporučeného postupu č. 1/2010 – Posuzování míry nezbytné podpory uživatelů** v revidované verzi (který lze nalézt zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8496>), a to především v oblasti vyhodnocení potřeb, schopností, možností uživatele a jeho přání vzhledem k procesu transformace (např. zda uživatel chce opustit zařízení, kde by chtěl bydlet) – více viz plnění opatření 4.2.

Opatření bylo splněno.

Cíl 5

Podpora naplňování lidských práv uživatelů pobytových sociálních služeb a jejich práva na plnohodnotný život srovnatelný s vrstevníky žijícími v přirozeném prostředí.

Opatření:

5.1 V návaznosti na obnovení důsledné odborné, včasné a multidisciplinární diagnostiky u všech uživatelů zrevidovat náhled na situace zbavování nebo omezování způsobilosti k právním úkonům.

Provede: MSp ve spolupráci s MPSV

Termín: do 2013

MPSV naplňovalo toto opatření tím, že realizovalo semináře týkající se opatrovnictví a právní odpovědnosti poskytovatelů sociálních služeb, ve kterých byla také obsažena oblast opatrovnictví (více viz opatření 5.4). Poskytovatelé zapojení

v procesu transformace přezkoumávají, zda je zbavení způsobilosti přiměřené situaci uživatele, případně uživatelům napomáhají při navrácení způsobilosti.

Dále byl zpracován manuál a analýza týkající se opatrovnictví, včetně zbavování nebo omezování způsobilosti k právním úkonům – více informací je uvedeno v plnění opatření 5.2.³⁶

Konaly se vzdělávací akce a diskuse na téma opatrovnictví: workshopy (viz cíl 4); kulaté stoly, setkání se zařízeními a konference Život v komunitě a Role obcí v transformaci (viz cíl 1).

Ministerstvo spravedlnosti zapracovalo plnění tohoto opatření do nového občanského zákoníku. Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., účinný od 1. 1. 2014, dále jen „NOZ“) zcela mění koncepci zbavování a omezování způsobilosti k právním úkonům. Již nebude možné fyzickou osobu zbavit způsobilosti k právním úkonům, ale pouze ji omezit na svéprávnosti (NOZ znovuzavádí původní terminologii tohoto institutu), a to pouze v případě, hrozila-li by dané osobě jinak závažná újma a nepostačilo-li by vzhledem k zájmům této osoby mírnější a méně omezující opatření, mezi která patří: nápomoc při rozhodování, zastoupení členem domácnosti, předběžné prohlášení, Ministerstvo spravedlnosti rovněž zahájilo přípravné práce na novém opatrovnickém zákoně (v souladu s ust. § 471 odst. 3 NOZ). Na jeho přípravě bude spolupracovat i s ostatními v této problematice zainteresovanými resorty, tj. s MPSV, MV a MF.

Dále byla realizována veřejná zakázka zaměřená na vzdělávání a osvětu soudců, soudních znalců a státních zástupců.

V rámci zakázky vznikly také tyto materiály:

- Podkladový materiál pro veřejné opatrovníky a soudce k problematice opatrovnictví – cílem je podpořit zavedení nové právní úravy v rámci

---

³⁶ Statistické údaje k omezení nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům jsou uvedeny zde: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html?jsessionid=32802da134a549246c03c56de618>

rekodifikace občanského práva a podpořit proces transformace a osamostňování osob se zdravotním postižením.³⁷

- Podkladový materiál k semináři pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče – cílem je podpora soudců, soudních znalců a státních zástupců v oblasti procesu změny ustanovení opatrovnictví uživatelům služeb sociální péče³⁸
- byly uskutečněny 3 vzdělávací semináře pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny způsobilosti a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče,
- byly uskutečněny 3 vzdělávací semináře pro veřejné opatrovníky k problematice výkonu opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče

V průběhu realizace projektu, ale také po něm se jednotliví poskytovatele zapojení do projektu Podpora transformace sociálních služeb snažili o navrácení způsobilosti k právním úkonům uživatelů jejich služeb.

Opatření bylo plněno.

Opatření:

5.2 Zpracovat právní a věcnou analýzu současného stavu praxe v procesu ustanovování opatrovnictví se zvláštním důrazem na oblast lidských práv.

Provede: MSp ve spolupráci s MPSV a zmocněncem vlády pro lidská práva

Termín: 2011

MPSV dokončilo analýzu opatrovnictví. Je dostupná pod názvem **Analýza oblasti právní způsobilosti a opatrovnictví uživatelů sociálních služeb z hlediska transformace sociálních služeb**³⁹. Byl vytvořen také manuál **Dobrá praxe**

---

³⁷ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=84127&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9178&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135613096

³⁸ Zveřejněno zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8498>

³⁹

<http://trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=28653&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail>

opatrovnictví a poskytování podpory při právních úkonech a při rozhodování⁴⁰.

Dále byl zpracován Podkladový materiál pro veřejné opatrovníky a soudce k problematice opatrovnictví⁴¹ a Podkladový materiál k semináři pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče.⁴²

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.3 Informovat soudy a soudní znalce o procesech humanizace pobytových sociálních služeb a lidskoprávních aspektech s tím souvisejících.

Provede: MSp ve spolupráci s MPSV

Termín: do 2013

MPSV v rámci projektu Podpora transformace realizovalo veřejnou zakázku zaměřenou na semináře a odbornou konferenci určenou soudcům, soudním znalcům a státním zástupcům. V rámci této zakázky:

- 29. 4. 2013 byla realizována konference v této oblasti, která byla zaměřena také na soudce a soudní znalce⁴³
- byl zpracován Podkladový materiál k semináři pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče⁴⁴
- byly uskutečněny 3 vzdělávací semináře pro soudce, soudní znalce a státní zástupce k problematice procesu změny způsobilosti a ustanovování opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče,

---

&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9167&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=46189008

http://trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=83951&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_8443&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135329384

⁴¹ Zveřejněno zde:

http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=84127&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9178&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135613096

⁴² Zveřejněno zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8498>

⁴³ Tisková zpráva zveřejněna zde: <http://www.obcanskeporadny.cz/tiskove-zpravy/zbavit-cloveka-svepravnosti-jiz-nebude-mozne/>

⁴⁴ Zveřejněno zde: <http://www.mpsv.cz/cs/8498>

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.4 Zajistit důslednou sociologickou a právní analýzu problematiky opatrovnictví včetně metodického zajištění této problematiky.

Provede: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: do 2013

MPSV plní toto opatření prostřednictvím zpracovávání analýz a manuálů, které se zabývají problematikou opatrovnictví, dále organizací semináře na téma opatrovnictví a na téma právní odpovědnost poskytovatelů sociálních služeb.

MPSV dokončilo **Analýzu oblasti právní způsobilosti a opatrovnictví uživatelů sociálních služeb z hlediska transformace sociálních služeb**⁴⁵ a manuál **Dobrá praxe opatrovnictví a poskytování podpory při právních úkonech a při rozhodování**⁴⁶. Vedle toho vznikl také materiál **Právní postavení uživatelů v procesu transformace sociálních služeb**⁴⁷.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.5 Vytvořit vzdělávací program zaměřený na kvalitní výkon funkce opatrovníka.

Provede: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: 2011

---

⁴⁵

http://trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=28653&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9167&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=46189008

⁴⁶

http://trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=83951&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_8443&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135329384

⁴⁷

http://trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=10483&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9185&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=16898968

Byla realizována zakázka na vzdělávání soudců, soudních znalců, státních zástupců a opatrovníků, na jejíž realizaci se podíleli také pracovníci MSp. Samotná realizace zakázky a její obsah byl konzultován s oběma resorty. V rámci této zakázky:

- 29. 4. 2013 byla realizována konference v této oblasti, jež byla zaměřena také na výkon funkce opatrovníka – veřejného opatrovníka.⁴⁸
- byl vypracován Podkladový materiál pro veřejné opatrovníky a soudce k problematice opatrovnictví⁴⁹
- byly uskutečněny 3 vzdělávací semináře pro veřejné opatrovníky k problematice výkonu opatrovnictví uživatelů služeb sociální péče

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.6 Vytvořit pracovní skupinu složenou ze zástupců MPSV a MSp zaměřenou na problematiku opatrovnictví.

Provede: MPSV ve spolupráci s MSp

Termín: do 2013

V rámci realizace veřejné zakázky na vzdělávání soudců, soudních znalců, státních zástupců a opatrovníků budou připravovány podklady pro činnost pracovní skupiny složené ze zástupců MPSV a MSp. Samotná zakázka byla konzultována oběma resorty. Pracovníci MSp se podíleli na plnění a lektorování v rámci této veřejné zakázky.

Opatření je plněno průběžně.

---

⁴⁸ Tisková zpráva zveřejněna zde: <http://www.obcanskeporadny.cz/tiskove-zpravy/zbavit-cloveka-svepravnosti-jiz-nebude-mozne/>

⁴⁹ Zveřejněno zde: http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=84127&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=ArticleDetail&pst=ArticleDetail&p1=OID_INT_9178&p2=ShowDocInfo_BOOL_True&p3=RoundPanel_BOOL_True&acode=135613096

Opatření:

5.7 Vytvořit podpůrný systém doprovázení uživatele pobytových sociálních služeb při procesu opouštění služby a začleňování do života místního společenství.

Provede: MPSV

Termín: 2011

MPSV plní toto opatření tím, že vytvořilo Manuál transformace.

Manuál transformace - více informací k tomuto manuálu je uvedeno u plnění opatření 2.2.

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.8 Identifikovat legislativní a administrativní postupy, které přímo či nepřímo podporují institucionalizaci nebo brání přechodu ke komunitní péči, a iniciovat jejich změnu směrem k zajištění péče v přirozeném prostředí.

Provede: MPSV

Termín: do 2013

MPSV plní toto opatření zpracováním právních a dalších analýz zaměřených na proces transformace a jeho právní problémy. Jedná se např. o:

- Efektivnost prostředků vynaložených v ústavní a v komunitní péči;
- Studie společenských výdajů a přínosů transformace ústavních služeb na služby komunitní;
- Individuální a společenské dopady transformace ústavních služeb na služby komunitní;
- Srovnání sociálních a ekonomických dopadů rozhodnutí o okruhu využívaných služeb ve vybraných modelových situacích;
- Příspěvek k situaci osob pečujících o osoby s mentálním, kombinovaným a tělesným postižením a o osoby s poruchami autistického spektra;
- Peníze za klientem;

- Studie možností směřování veřejných prostředků v úzké vazbě na potřeby osob závislých na pomoci druhé osoby;
- Hodnocení kvality sociálních služeb a ochrana práv uživatelů;
- Možnosti využití mezinárodních a vnitrostátních kontrolních mechanismů k ovlivňování transformace ústavní péče a naplňování práv uživatelů sociálních služeb;
- Analýza oblasti právní způsobilosti a opatrovnictví uživatelů sociálních služeb z hlediska transformace sociálních služeb;
- Analýza ústavní a ochranné výchovy vykonávané v pobytových sociálních službách z hlediska transformace sociálních služeb

Viz také kapitola 1.5.

Dále byl vytvořen systém řízení rizik (včetně analýzy a registru rizik). Na základě dosavadního průběhu transformačního procesu vznikla také Doporučení státu pro deinstitucionalizaci sociálních služeb a Obec na cestě k zajištění péče v komunitě - Doporučení pro zástupce samosprávy a správy obcí pro transformaci sociálních služeb z ústavní péče do péče v komunitě.

V rámci legislativních prací MPSV byly vytvořeny podklady s návrhy na změnu zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, v oblasti základních principů, povinností poskytovatelů, kvalifikačního kurzu pro pracovníky v sociálních službách, přijímání nových uživatelů do sociálních služeb, aj., které zakotvovaly principy transformace a deinsitucionalizace. Tyto návrhy byly zpracovány také do paragrafového znění, ale nebyly rozhodnutím vedení MPSV předloženy dále do legislativního procesu.

Opatření bylo plněno.

Opatření:

- 5.9 Vytvořit dílčí právní analýzy zaměřené na konkrétní problémy související s přechodem uživatelů pobytových sociálních služeb do přirozeného prostředí a identifikovat případná rizika v oblasti odpovědnosti za škodu, zaměstnanosti a zdraví.

Provede: MPSV

Termín: do 2012

MPSV plní toto opatření zpracováním právních analýz zaměřených na proces transformace a jeho právní problémy.

Byla vytvořena analýza rizik (viz předchozí opatření).

Opatření bylo splněno.

Opatření:

5.10 Uplatňovat Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením při realizaci procesu transformace, humanizace a deinstitucionalizace sociálních služeb.

Provede: MPSV

Termín: průběžně

MPSV zpracovalo materiál s názvem Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením a transformace sociální péče v ČR - Právo na nezávislý způsob života a život v komunitě podle článku 19 CRPD a závazky České republiky s cílem vymezení konkrétních prvků práva na život v komunitě a závazků České republiky vyplývajících z tohoto práva. V návaznosti na zpracovaný materiál probíhaly vzdělávací aktivity – modulové workshopy pro členy regionálních transformačních týmů, pracovníky vybraných zařízení a další relevantní aktéry procesu. Více o těchto vzdělávacích aktivitách je uvedeno v plnění opatření 1.4. MPSV se řídí ustanoveními Úmluvy při své metodické, vzdělávací a další činnosti. Principy a požadavky na změnu, které Úmluva přinesla, se promítají do všech manuálů, doporučení, která vznikají v rámci všech výše uvedených opatření.

Opatření je plněno průběžně.

1. SITUACE V ČESKÉ REPUBLICCE

Do procesu podpory transformace v České republice bylo v roce 2013 zapojeno všech 14 krajů. Z toho 13 z nich bylo zapojeno intenzivně, také prostřednictvím účasti v projektu MPSV Podpora transformace sociálních služeb. Hlavní město Praha se tohoto projektu neúčastní, neboť to neumožňují pravidla financování z ESF, nicméně zástupci Hlavního města Prahy se účastnili některých aktivit v transformaci (setkání pracovních skupin, krajů apod.).

Od počátku projektu Podpora transformace sociálních služeb přešlo z ústavních zařízení zapojených do tohoto projektu **555 lidí** se zdravotním postižením do běžného prostředí (tj. do rodin nebo komunitních typů služeb), z toho 126 do rodiny nebo vlastních domácností, dalších 429 do komunitních služeb. Informace o jednotlivých poskytovatelích a krajích jsou podrobně popsány ve Zprávě o procesu podpory transformace v ČR⁵⁰.

---

⁵⁰ Zveřejněna na: <http://www.mpsv.cz/cs/16776> a http://www.trass.cz/TrassDefault.aspx?rid=88294&app=Article&grp=Content&mod=ContentPortal&sta=DetailFolder&pst=DetailFolder&pl=OID_INT_2801&acode=131381844

Příloha č. 1 Seznam zařízení zapojených do projektu Podpora transformace sociálních služeb

Název zařízení
Barevné domky Hajnice
Bellevue, poskytovatel sociálních služeb
Centrum Kociánka
Centrum pobytových a terénních služeb Zbůch
Centrum sociálních služeb J. Hradec, Domov Pístina
Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně-Chrlicích
Diagnostický ústav sociální péče v Tloskově
Domov a Centrum denních služeb Jablonec nad Nisou
Domov bez zámku
Domov Háj (ÚSP Leděč nad Sázavou)
Domov Jeřábina, příspěvková organizace (ÚSP Těchobuz)
Domov pro osoby se zdravotním postižením Zašová
Domov pro osoby se zdravotním postižením Stod, příspěvková organizace
Domov pro osoby se zdravotním postižením "PATA" v Hazlově, příspěvková organizace
Domov pro osoby se zdravotním postižením v Mariánské, příspěvková organizace
Domov Sluneční dvůr
Domov sociálních služeb Slatiňany
DOZP Hlíňany
DOZP Mařenice, p.o.
Habrovanský zámek
Harmonie
Marianum, příspěvková organizace
Sociální služby Uherské Hradiště
Srdce v domě
ÚSP Lobendava
Ústav sociální péče Křižanov
Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hořicích v Podkrkonoší
Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hrabyni
Vincentinum - poskytovatel sociálních služeb Šternberk, příspěvková organizace
Vyšší Hrádek, p.s.s.
Zámek Dolní Životice, příspěvková organizace
Zámek Nová Horka

Příloha č. 2 Seznam zařízení zapojených do projektu Transformace sociálních služeb

Název zařízení
Srdce v domě, p. o.
Domov Horizont, p. o.
Paprsek, p. o.
Zelený dům pohody, p. o.
Domov bez zámku, p. o.
Domov Jeřábina, p. o.
Ústav sociální péče Křížanov, p. o.
Domov Háj, p. o.
Denní a týdenní stacionář Jihlava
Sociální služby Vsetín, p. o.
Sociální služby Uherské Hradiště, p. o.
Centrum sociálních služeb Jindřichův Hradec
DOZP Stod, p. o.
Mařenice, p. o.
Domov Sluneční dvůr, p. o.
Barevné domky Hajnice, p. o.
DOZP Ústí nad Labem
Ústav sociální péče Lobendava, p. o.
DOZP Brtníky, p. o.
Centrum sociální pomoci Litoměřice, p. o. - Liběšice
Vyšší Hrádek, p. s. s.
Centrum u Bartoloměje, p. s. s.
Nalžovický zámek, p. s. s.
Rybka, p. s. s.
Zahrada p. s. s. Kladno
Domov Svatý Jan, p. s. s.
DOZP v Mariánské, p. o.
DOZP "Pata" v Hazlově, p. o.
Harmonie, p. o.
Zámek Nová Horka, p. o.
Zámek Dolní Životice, p. o.
Vincentinum Šternberk - poskytovatel soc. služeb, p. o.
Domov ADAM Dřevohostice, p. o.
Nové Zámky - poskytovatel sociálních služeb, p. o. - DOZP a Domov se zvláš. režimem
Domov sociálních služeb Slatiňany
Centrum sociálních služeb Tloskov
Ústav sociální péče pro tělesně postižené v Hrabyni
Centrum pobytových a terenních služeb Zbůch
Centrum sociálních služeb pro osoby se zrakovým postižením v Brně- Chrlících
Centrum Kociánka